

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

- ΠΑΡΕΛΘΟΝ-ΠΑΡΟΝ-ΜΕΛΛΟΝ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ 2004

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

Την επιμέλεια του βιβλίου είχαν οι:

Δημήτρης Γ. Μυλωνάς, διδάκτορας Κλασικής Αρχαιολογίας

Μανόλης Γ. Μυλωνάς, μεταπτυχιακός φοιτητής στα Παιδαγωγικά

Με το συγγραφέα μπορείτε να επικοινωνήσετε στο τηλ. 24610 35311

ISBN 960-431-820-9

© Copyright, 2002, Γεώργιος Δ. Μυλωνάς, Σχολικός Σύμβουλος, Εκδόσεις ΖΗΤΗ
Νοέμβριος 2002, Θεσσαλονίκη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

**Φοτοστοιχειοθεσία
Εκτύπωση**

Βιβλιοπωλείο

www.ziti.gr

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαιάς

Τ.Θ. 171 • Νέοι Επιβάτες Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 (3 γραμ.) - Fax: 2392.0.72.229

e-mail: info@ziti.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ

Αρμενοπούλου 27 • 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310.203.720, Fax 2310.211.305

e-mail: sales@ziti.gr

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Στην Αρχαία Ελλάδα το αγωνιστικό πνεύμα και το αθλητικό ιδανικό για πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία αποκτούν καίρια θέση στην κοινωνική ζωή. Ο αθλητισμός εντάσσεται μέσα στο σύνολο της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου και αποτελεί ένα άρρηκτο κομμάτι της Παιδείας του. Η ελληνική έννοια της παιδείας σημαίνει την καλλιέργεια του ακέραίου ανθρώπου, αυτού που δε χωρίζεται σε σώμα και πνεύμα, γιατί το πνεύμα δεν υπάρχει χωρίς το σώμα και το σώμα δεν έχει νόημα χωρίς το πνεύμα. Η πιο χαρακτηριστική πνευματική μορφή του αρχαίου κόσμου, ο Σωκράτης, ζει, εμπνέεται και συνδιαλέγεται μέσα στα γυμνάσια της Αθήνας, εκεί όπου οι νέοι αθλούνται. Θαυμάζει τη σημαντική ομορφιά και την εύρωστη δύναμή τους και προχωρεί στην άσκηση της ψυχής τους. Κορυφαία έκφραση του αθλητισμού στην αρχαία Ελλάδα στάθηκαν οι Πανελλήνιοι Αγώνες και ιδιαίτερα οι Ολυμπιακοί.

Η χρονολογία της πρώτης Ολυμπιάδας το 776 π.Χ. αποτελεί την πρώτη μαρτυρημένη ακριβή χρονολογία της ελληνικής ιστορίας, αφού από την χρονολογία αυτή αρχίζει ο κατάλογος των ολυμπιονικών. Αυτό σημαίνει ότι τα πρώτα ιστορικά πρόσωπα που γνωρίζουμε με ασφάλεια και ακρίβεια είναι οι αθλητές που νίκησαν στους αγώνες εκείνους. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η ελληνική ιστορία είναι άρρηκτα δεμένη με την ιστορία του αθλητισμού. Και το αγωνιστικό πνεύμα, που στάθηκε αποφασιστικός παράγοντας στην ανάπτυξη της ελληνικής ιστορίας, κατακτούσε το πνευματικό και θρησκευτικό βάθος που το καταξίωσε και το ύψωσε σε σφαίρες πολύ υψηλότερες από την απλή παιδεία, απ' όπου ξεκίνησε. Αυτή η φυσική διάθεση του ανθρώπου να δοκιμάσει τις δυνάμεις του και να ξεπεράσει το διπλανό του στάθηκε το αρχικό κίνητρο για την αγωνιστική διάθεση των Ελλήνων. Όμως το ίδιο κίνητρο υπήρχε και σε άλλους λαούς που δεν έφτασαν ποτέ στην ιδέα του αθλητισμού, όπως τη συνέλαβαν οι αρχαίοι Έλληνες και όπως την οραματίστηκε ο Βαρρόνος Κουμπερτέν στα νεότερα χρόνια. Ποια ήταν όμως η αιτία;

Η αθλητική ιδέα, όπως προβάλλει στους ελληνικούς αγώνες, ιδιαίτερα τους Ολυμπιακούς, προϋποθέτει την καταξίωση του ανθρώπου, την πίστη στην ελευθερία του και την αξία του, τη συνειδητή της ευθύνης του στον κόσμο και στο τέλος στην παραδοχή της ισότιμης και δημοκρατικής συμμετοχής του στα κοινά. Η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος στην αρχαία Ελλάδα στηρίζεται στις ίδιες πνευματικές βάσεις, όπου στηρίζονται και οι άλλες πολιτιστικές αξίες του ελληνικού πολιτισμού. Και πρώτη ανάμεσα σ' αυτές στέκεται η απελευθέρωση του ανθρώπου από τη δεσποτεία κάθε μορφής. Η θρησκευτική πίστη των Ελλήνων δεν τους στερεί την ανθρώπινη ελευθερία και σαν συνέπεια δεν τους απαλλάσσει από την ανθρώπινη ευθύνη. Ο Νόμος και η κοινωνική πειθαρχία δεσμεύουν και τους θεούς και τους ανθρώπους, και τους άρχοντες και τους αρχόμενους. Για να κατορθώσει ο άνθρωπος να ζήσει με μια τέτοια υπεύθυνη ελευθερία έχει ανάγκη να πιστεύει στον εαυτό του και στην υπέρτατη αξία της ανθρώπινης ζωής.

Αυτές τις θεμελιακές αρχές των αρχαίων Ελλήνων θέλησαν οι νεότεροι οραματιστές των Ολυμπιακών Αγώνων να επιτύχουν με την ανασύστασή του. Αυτό το πνεύμα της πίστης στον άνθρωπο, στη σωματική αλκή και στην ηθική του καταξίωση, της δημοκρατικής ισότητας και της παναθρώπινης συναδέλφωσης, της παγκόσμιας ειρήνης και αγάπης, που γεννήθηκε στην Ελλάδα και εκφράστηκε καίρια με τους Ολυμπιακούς αγώνες, θέλησε να ξαναζωντανέψει ο Κουμπερτέν. Όσοι έχουν χαρεί την παγκόσμια πια συναδέλφωση των αθλητών που κυριαρχεί στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες, όπου για λίγο έστω χρονικό διάστημα καταργούνται όλα τα σύνορα που χωρίζουν τους λαούς, όπου η γλώσσα, η φυλή και η θρησκεία δεν υφώνουν τους φραγμούς τους ανάμεσα στους ανθρώπους, όπου η κοινωνική θέση, ο υλικός πλούτος και η κρατική δύναμη δε λογαριάζονται, όπου ο άνθρωπος γυμνός από καθετί άλλο αγωνίζεται με τους συναθρώπους του ειρηνικά και τίμια για να κερδίσει την τιμή και μόνο της νίκης, όσοι έχουν ζήσει αυτό το γεγονός, ελπίζουν και πιστεύω πως το ολυμπιακό πνεύμα μπορεί να φωτίσει τον κόσμο ολόκληρο όχι μονάχα για λίγες μέρες, αλλά παντοτινά.

Η Ελλάδα διεκδίκησε τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων πριν από λίγα χρόνια με τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από την επανασύστασή τους. Ζητώντας δικαιωματικά τους Ολυμπιακούς αγώνες του 1996 επιθυμούσε να τους δώσει την αληθινή τους διάσταση, αυτή που χαρακτήριζε τους Αγώνες της αρχαιότητας, να τονίσει δηλαδή την παρουσία του πνεύματος και την άρρηκτη σχέση λόγου και άθλησης. Λόγοι όμως ξένοι προς το ολυμπιακό πνεύμα και το αθλητικό ιδεώδες δεν επέτρεψαν τότε να κατακρωθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην πατρίδα μας.

Ευτυχώς η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή κατάλαβε την αδικία που έγινε προς την Ελλάδα και αποφάσισε τη διοργάνωση και τέλεση των Αγώνων του 2004 στην Αθήνα. Καλούμαστε, λοιπόν, όλοι, δύο χρόνια πριν από την τέλεση των Αγώνων να υλοποιήσουμε το όραμα του αναβιωτή των Ολυμπιακών Αγώνων βαρόνου Κουμπερτέν και να παρουσιάσουμε μια Ολυμπιάδα που θα έχει όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτήριζαν τις αρχαίες Ολυμπιάδες.

Ο σκοπός της συγγραφής του βιβλίου αυτού είναι να ενημερωθούν όλοι οι Έλληνες και ιδιαίτερα η νεολαία, στην οποία και αφιερώνεται, για την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, έτσι ώστε να γίνει πράξη το όραμα του Κουμπερτέν για μια πραγματική συναδέλφωση όλων των λαών της γης.

Κλείνοντας, θεωρώ χρέος μου από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω το γιο μου Δημήτρη, διδάκτορα κλασικής Αρχαιολογίας, που πολλαπλά βοήθησε στην αναζήτηση στοιχείων στο διαδίκτυο, στην τακτοποίηση του υπάρχοντος υλικού, στην επιμέλεια, σύνταξη και σελιδοποίηση των κειμένων, και το γιο μου Μανόλη, μεταπτυχιακό φοιτητή στον Παιδαγωγικό Τομέα του Α.Π.Θ, που ανέλαβε την τελική επεξεργασία του υλικού. Ακόμη, θερμές ευχαριστίες οφείλω στις εκδόσεις Ζήτη που ανέλαβαν την έκδοση και διανομή του βιβλίου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	5
Περιεχόμενα	7
Εισαγωγή	11

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

1. Το αγωνιστικό πνεύμα	15
2. Οι πανελλήνιοι αγώνες	16
3. Η διεξαγωγή τους	17
4. Επιστροφή των νικητών και οι τιμές	18
5. Οι αγώνες στη Ρωμαϊοκρατία και το Βυζάντιο	19

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΑ ΝΕΟΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

1. Η Αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων	23
1.1 Οι πρώτες προσπάθειες και ο Coubertin	23
1.2 Το συνέδριο των Παρισίων και ο Δημ. Βικέλας	24
1.3 Αθήνα: Η πρώτη πόλη	25
1.4 Οι Επιτροπές των Αγώνων	26
1.5 Η διεξαγωγή των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων	28
1.6 Περιγραφές αυτοπτών μαρτύρων	29
1.7 Το συμπέρασμα της πρώτης Ολυμπιάδας	31
2. Ολυμπιακές Επιτροπές και Ολυμπιακοί Αγώνες	33
2.1 Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.)	33
2.2 Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία (Δ.Ο.Α.)	34
2.3 Οι εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές	35
2.4 Τα έπαθλα της Δ.Ο.Ε.	36
2.5 Οι Αγώνες και οι αγωνιζόμενοι	36
2.6 Τελετές	37
3. Οι Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες	39
3.1 Οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Αθήνα 1896	39
3.2 Οι δεύτεροι Ολυμπιακοί Αγώνες - Παρίσι 1900	44
3.3 Οι τρίτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Άγιος Λουδοβίκος 1904	45

3.4	Οι τέταρτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Λονδίνο 1908	46
3.5	Οι πέμπτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Στοκχόλμη 1912	47
3.6	Οι έβδομοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Αμβέρσα 1920	48
3.7	Οι όγδοοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Παρίσι 1924	50
3.8	Οι ένατοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Άμστερνταμ 1928	51
3.9	Οι δέκατοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Λος Άντζελες 1932	52
3.10	Οι ενδέκατοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Βερολίνο 1936	53
3.11	Οι δέκατοι τέταρτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Λονδίνο 1948	55
3.12	Οι δέκατοι πέμπτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Ελσίνκι 1952	57
3.13	Οι δέκατοι έκτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Μελβούρνη 1956	58
3.14	Οι δέκατοι έβδομοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Ρώμη 1960	59
3.15	Οι δέκατοι όγδοοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Τόκιο 1964	61
3.16	Οι δέκατοι ένατοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Μεξικό 1968	62
3.17	Οι εικοστοί Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόναχο 1972	64
3.18	Οι εικοστοί πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόντρεαλ 1976	66
3.19	Οι εικοστοί δεύτεροι Ολυμπιακοί Αγώνες - Μόσχα 1980	68
3.20	Οι εικοστοί τρίτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Λος Άντζελες 1984	69
3.21	Οι εικοστοί τέταρτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Σεούλ 1988	71
3.22	Οι εικοστοί πέμπτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Βαρκελώνη 1992	73
3.23	Οι εικοστοί έκτοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Ατλάντα 1996	74
3.24	Οι εικοστοί έβδομοι Ολυμπιακοί Αγώνες - Σίδνεϋ 2000	76
4.	Ελλάδα και Ολυμπιακοί Αγώνες	78
4.1	Η συμμετοχή της Ελλάδας στους αγώνες	78
4.2	Οι Έλληνες Ολυμπιονίκες	81
4.3	Το όνειρο του 1996	82

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΤΟ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΗΜΕΡΑ

1.	Ο προβληματισμός	91
2.	Η ελληνική πρόταση	93

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2004

1.	Η απόφαση του Υπουργού	97
2.	Χαιρετισμός του Προέδρου κ. Αντ. Τζίκα (προέδρου Ιδρύματος Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας)	98

3. Οδηγίες προς τους καθηγητές φυσικής αγωγής	99
4. Αξίες που πηγάζουν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες	104
5. Ολυμπιακοί Αγώνες και πολιτισμός	115
6. Τα Ολύμπια της αρχαιότητας και οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες	119
7. Περιβάλλον άθλησης και ολυμπιακά ιδεώδη	122
8. Επιθετικότητα - Βία στον αθλητισμό - Θεατές	129
9. Πρόγραμμα ολυμπιακής παιδείας - Μέθοδος υλοποίησης	147
10. Δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν	149
11. Διάγραμμα και νόημα της Ολυμπιακής Παιδείας	152
12. Παραολυμπιακοί Αγώνες	153
13. Ο εθελοντισμός και η ολυμπιακή διάσταση	168
14. Επίλογος	179
 Βιβλιογραφία	 181

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά από έναν περίπου αιώνα η Πατρίδα μας έχει να αντιμετωπίσει την πρόκληση ενός νέου οράματος. Η Ελλάδα έχει τη μεγάλη τιμή αλλά και το καθήκον να οργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Είχαμε μάθει να ζούμε από το ένδοξο απόθεμα του παρελθόντος. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες μας προσφέρουν μια σπάνια ευκαιρία να δημιουργήσουμε μια νέα κατάσταση για την αναβίωση του αρχαίου ιδανικού και ένα νέο απόθεμα για τις επόμενες γενιές.

Πράγματι, όταν στα 1896 έγιναν στο Παναθηναϊκό Στάδιο της Αθήνας οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της εποχής, οι φίλαθλοι σ' όλη τη γη πανηγύρισαν την αναβίωση του αρχαίου ιδανικού. Έπειτα από διακοπή, που κράτησε κάπου χίλια πεντακόσια χρόνια, η ευγενής και αφιλόκερδη άμιλλα, η νίκη για τον κόπινο, ξανάπαιρνε στο σύγχρονο κόσμο μας τη θέση που της έπρεπε. Διαλεκτοί νέοι, απ' όλες τις χώρες, θα ξαναζωντάνευαν το «αρχαίο αθάνατο πνεύμα, τον αγνό πατέρα του μεγάλου, του ωραίου και τ' αληθινού» καθώς βροντοφώναξε ο Κωστής Παλαμάς.

Στην πραγματικότητα όμως, πόσο ίδιο ήταν αυτό το «πνεύμα» των καιρών μας με τον αρχαίο πρόγονό του;

Μια αναδρομή στο παρελθόν θα σταθεί χρήσιμη και απαραίτητη για να γνωρίσουμε καλύτερα τους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες και να οριοθετήσουμε τις βασικές αξίες που πηγάζουν απ' αυτούς. Έτσι στο πρώτο μέρος θα δούμε κάτω από ποιές συνθήκες δημιουργήθηκαν και πώς εξελίχθηκαν. Πού, πώς, πότε γίνονταν και ποιό ήταν το βαθύτερο πνευματικό τους περιεχόμενο. Πού απέβλεπαν και ποιά ήταν τα «γέρα», τα βραβεία και τα οφέλη των νικητών. Πώς κατάντησαν οι Αγώνες στη Ρωμαϊκή εποχή και όλα τα νεότερα στοιχεία για τους Αγώνες στο Βυζάντιο.

Στο δεύτερο μέρος θα περάσουμε στην αναβίωση των σύγχρονων Ολυμπιάδων. Θα δούμε τον αγώνα των διοργανωτών τους για την ποιοτή εφαρμογή του αρχαίου Ολυμπιακού πνεύματος. Και σύμφωνα πάντα με τις στερεότυπες διακηρύξεις τη μακροπρόθεσμη προσπάθειά τους για πιο υψηλούς σκοπούς. Στην προσέγγιση των ανθρώπων μεταξύ τους και στην αληθινή συναδέλφωση λαών και εθνών, πλουσιών και φτωχών. Θα δούμε ακόμη τη διεξαγωγή των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιάδων, που έγιναν στην Αθήνα και όλα τα προβλήματα που ανέκυψαν. Μετά θα περάσουμε σ' ένα άλλο κεφάλαιο που έχει σχέση με τις Διεθνείς Ολυμπιακές Επιτροπές, τη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία, τα έπαθλα της Δ.Ο.Ε., τους Αγώνες, το Ολυμπιακό Χωριό και τις διάφορες Τελετές που γίνονται κατά τη διεξαγωγή των Αγώνων.

Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούν όλες οι σύγχρονες Ολυμπιάδες σε πο-

λύ γενικές γραμμές. Πού και πότε έγιναν, πόσες χώρες, πόσοι αθλητές και αθλήτριες πήραν μέρος. Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν, πώς αντιμετωπίστηκαν και τι λύσεις δόθηκαν. Στη συνέχεια θα δούμε τη συμμετοχή της Ελλάδας στους Αγώνες, τους Έλληνες Ολυμπιονίκες και πώς χάθηκε το όνειρο του 1996.

Στο τρίτο μέρος εκθέτονται όλα τα προβλήματα που συνεχώς δημιουργούνται κατά την προετοιμασία και ταλανίζουν τις διοργανώτριες χώρες, αλλά και την διεξαγωγή των Αγώνων. Γίνεται ένας έντονος προβληματισμός για όλα αυτά τα ζητήματα από την πολιτική και οικονομική εκμετάλλευση των Αγώνων. Για το αν σηκώνει η τόσο σκληρή και ανελέητα ρεαλιστική εποχή μας ιδανικά τόσο εύθραυστα και αφιλοκερδή. Και αν το αρχαίο πνεύμα μπορεί ακόμα να επιβιώνει. Στο τέλος περιγράφεται η ελληνική πρόταση που έγινε από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κων. Καραμανλή κατά το 1976, όταν οι Αγώνες κινδύνευαν να μαραζωθούν, για να διεξάγονται μόνιμα στην Αρχαία Ολυμπία, εκεί όπου θάλλει ακόμη η αγριελιά του Ηρακλή και οι αρχαίες πέτρες κρατούν ακόμη τον απόηχο του θριάμβου του Διαγώρα.

Στο τέταρτο μέρος του βιβλίου συμπεριλάβαμε όλες τις εισηγήσεις των ειδικών επιστημόνων που έγιναν στο σεμινάριο των καθηγητών Φυσικής Αγωγής στην Αθήνα, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Παιδείας να διδαχθεί το μάθημα της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας από μια ώρα την εβδομάδα σε κάθε τάξη στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι εισηγήσεις είναι εμπεριστατωμένες σε όλα τα καυτά θέματα των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, όπως οι Αξίες που πηγάζουν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, οι Ολυμπιακοί Αγώνες και ο Πολιτισμός, ο Εθελοντισμός και η Ολυμπιακή διάσταση. Η Επιθετικότητα και η βία στον Αθλητισμό, το Κλίμα παρακίνησης και τα Ολυμπιακά Ιδεώδη, τα Προγράμματα της Ολυμπιακής Παιδείας, οι Δραστηριότητες, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες και πολλά άλλα.

Στο μέρος αυτό αναπτύσσονται όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την Ολυμπιακή και Αθλητική Παιδεία. Το βάρος αυτό βασικά πέφτει στους ώμους των καθηγητών Φυσικής Αγωγής στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Όχι όμως μόνο σ' αυτούς, αλλά σ' όλους τους Εκπαιδευτικούς, οι οποίοι μέσα από τα μαθήματα τους θα διδάξουν την κοινωνική αγωγή με στόχο να διαπλάσουν κατάλληλα όλους τους νεοέλληνες, αθλητές, θεατές, φιλάθλους, παράγοντες, εθελοντές να υποδεχτούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Έτσι μόνο θα μπορούμε να μιλάμε για μια νέα αναβίωση του Ολυμπιακού πνεύματος και να αφήσουμε ένα νέο απόθεμα για τις επόμενες γενιές. Είναι χρέος μας και καθήκον να αποδείξουμε στους λαούς όλης της γης ότι μόνο εδώ, απ' όπου ξεκίνησε ο ιερός θεσμός, μπορεί να επιβιώνει χωρίς κινδύνους και οποιεσδήποτε άλλες εκμεταλλεύσεις.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαιότητα

1. Το αγωνιστικό πνεύμα
2. Οι πανελλήνιοι αγώνες
3. Η διεξαγωγή τους
4. Επιστροφή των νικητών και οι τιμές
5. Οι αγώνες στη ρωμαϊκή εποχή και το Βυζάντιο

Εικόνα 1. Αναπαράσταση του ιερού της αρχαίας Ολυμπίας

1. Κρόνιο	6. Στόα της Ηχούς	11. Θησαυροί	16. Πελόπειο
2. Ηραίο	7. Γυμνάσιο	12. Πρυτανείο	17. Φιλίππειο
3. Ναός Διός	8. Παλαιστρα	13. Θεοκολεών	18. Εξέδρα Ηρώδη
4. Μέγας Βωμός	9. Στάδιο	14. Λεωνίδαίο	19. Ζάνες - Κρύπτη
5. Μητρώο	10. Ιππόδρομος	15. Βουλευτήριο	20. Περιβολος Άλτεως

Στον άνθρωπο είναι έμφυτο να θέλει να επιδείξει τη σωματική του υπεροχή ή ορισμένες σωματικές του δεξιότητες. Έτσι από τα πολύ παλιά χρόνια η τάση αυτή της επίδειξης της σωματικής ρώμης εκδηλώθηκε στην αρχή με τις «παιδιές», όπου, όσοι έπαιρναν μέρος, συναγωνίζονταν στο άλμα, στο δρόμο, στην πάλη και άλλα αγωνίσματα και διεκδικούσε ο καθένας τη νίκη. Φυσικά επιβάλλονταν όσοι είχαν το καλύτερα ανεπτυγμένο σώμα. Οι νικητές όχι μόνο αποσπούσαν το γενικό θαυμασμό, αλλά έπαιρναν και βραβεία. Η δημόσια αυτή αναγνώριση της υπεροχής κέντριζε την επιθυμία της νίκης και δημιουργούσε την άμλλα.

Από αυτή τη βιολογική και κοινωνική ανάγκη πρωτογεννήθηκε και βαθμιαία εξελίχθηκε η «παιδιά» σε αγώνα ή αγώνισμα.

Οι αγώνες είναι γνωστοί σε πολλούς προϊστορικούς λαούς. Ο Θουκυδίδης μας λέει πως οι ανατολικοί λαοί επιδίονταν σε αγώνες πάλης και πυγμαχίας. Ο Αρριανός μας αναφέρει και τα έπαθλα της νίκης των νικητών. Οι Ινδοί έδιναν τις κόρες τους στους νικητές. Απεικονίσεις αγώνων βλέπουμε και στους τάφους των Φαραώ πριν από το 2.000 π.Χ. Στην Κίνα ξέρουμε ότι ασχολούνταν με τους αγώνες.

Και οι αρχαιολογικές ανασκαφές στην Αγγλία έφεραν στο φως απομεινάρια προϊστορικού σταδίου, γεγονός που σημαίνει ότι τελούνταν αγώνες.

Μολονότι που οι αγώνες ήταν γνωστοί από τους προϊστορικούς χρόνους σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο, ωστόσο θεωρούνται καθαρά ελληνικός θεσμός, δημιουργήμα του ελληνικού πνεύματος. Το αγωνιστικό πνεύμα ήταν από τα πιο βασικά του ελληνικού πολιτισμού. Οι Έλληνες ξεχώριζαν για την αγάπη τους στην ελευθερία, στη φυσική ζωή, στο ωραίο θέαμα των αγώνων με τις πλαστικές κινήσεις των αθλητών και τα καλλίγραμμα κορμιά τους.

Οι αγώνες στην αρχαία Ελλάδα διαμορφώθηκαν και καθιερώθηκαν από τους «ηρωικούς χρόνους». Ο Όμηρος μας δίνει παραστατική περιγραφή αγώνων στην Ιλιάδα. Τον Αχιλλέα τον παρουσιάζει σαν σπουδαίο δρομέα, τον Αγαμέμνονα και τον Διομήδη γενναίους οπλομάχους, τον Επειό πυγμαχό, τον Οδυσσέα και τον Αίαντα παλαιστές. Με γιορτές και αγώνες τιμούσαν τους μεγάλους νεκρούς τους ή έδειχναν τη φιλοξενία τους σε επίσημους ξένους. Έτσι οι αγώνες έγιναν αναπόσπαστο μέρος κάθε θρησκευτικής γιορτής και κάθε συγκέντρωσης. Οργάνωναν αγώνες και έκαναν θυσίες στους θεούς, όταν ήθελαν να τους ευχαριστήσουν για κάτι ή να ζητήσουν την συμπαράστασή τους.

2. Οι πανελλήνιοι αγώνες

Τους αγώνες οι Έλληνες δεν τους είχαν για επάγγελμα, αλλά μόνο σα μέσο για να αναπτύξουν αρμονικά το σώμα και το πνεύμα. Και οι θεοί ακόμα κατέβαιναν στο στίβο για να αγωνιστούν σύμφωνα με τη μυθολογία τους. Ο Δίας πάλεψε με τον Κρόνο στην Ολυμπία, ο Απόλλωνας νίκησε τον Ερμή σε αγώνα δρόμου και τον Άρη σε αγώνα πυγμαχίας. Βασιλιάδες, στρατηγοί και αρχηγοί αποικιών επίσης κατέβαιναν στο στίβο για το στεφάνι της νίκης με άγνωστους αγωνιστές. Κάθε πόλη είχε τους ήρωες και τους θεούς της. Σε ορισμένο χρόνο του έτους γίνονταν τα Παναθήναια για να τιμηθούν η Αθηνά και ο Ήφαιστος. Στις Ιωνικές πόλεις της Μικράς Ασίας γίνονταν τα Πανιώνια για να τιμηθεί ο Ποσειδώνας. Στις Πλαταιές μετά την καταστροφή των Περσών τελούνταν τα Ελευθέρια. Επίσης στη Σπάρτη οι Γυμνοπαιδιές, στο Μαραθώνα τα Ηράκλεια, στην Αίγινα τα Αιάκεια και άλλοι αγώνες σε άλλα μέρη.

Μα οι πιο σημαντικοί αγώνες στην αρχαία Ελλάδα ήταν οι Πανελλήνιοι. Αυτοί ήταν:

- ◆ τα Ολύμπια για να τιμηθεί ο Ολύμπιος Δίας στην Ολυμπία της Ήλιδας,
- ◆ τα Πύθια προς τιμή του Απόλλωνα στους Δελφούς,
- ◆ τα Ίσθια στην Κόρινθο προς τιμή του Ποσειδώνα και

- ◆ τα Νέμεα για να τιμηθεί πάλι ο Δίας στη Νεμέα της Αργολίδας.

Οι πιο επίσημοι ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια στον ιερό χώρο της Ολυμπίας.

Η Ολυμπία πάνω από χίλια χρόνια στάθηκε το κέντρο του Ελληνισμού και ο συνδετικός κρίκος για τους Πανελλήνους, που είχαν σκορπιστεί στο μεσογειακό χώρο. Στον ιερό της χώρο γαλουχήθηκαν οι ιδέες του ωραίου, του υψηλού, του αληθινού αθλητικού πνεύματος. Κάθε τέσσερα χρόνια από το 776 π.Χ. για ένα μήνα περίπου, όλοι οι Έλληνες σταματούσαν κάθε πολεμική επιχείρηση και έστελναν αντιπροσώπους τους, τους θεωρούς, να ανταμώσουν στην ιερή κοιλάδα του Κρόνιου, σαν αδελφοί Πανελλήνους. Άσχετα βέβαια αν ως τα χτες βρισκότουσαν σε εχθρική διαμάχη. Ο σκοπός ήταν να ανεβάσουν την ιδέα του αθλητικού πνεύματος ως τα ουράνια.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες περιλάμβαναν στο πρόγραμμά τους θρησκευτικές τελετές και αθλητικούς αγώνες. Τελούνταν κατά την «Ιερομηνία», που αντιστοιχεί με τον δικό μας Αύγουστο, πάντα με πανσέληνο. Στην αρχή διαρκούσαν μια μέρα, μα γρήγορα έφτασαν στις επτά (7), γιατί το περιεχόμενό τους έγινε περισσότερο αθλητικό και τα αγωνίσματα, που ολοένα προσθέτονταν, αύξαιναν την διάρκεια τους. Σύμφωνα με τη μυθολογία μας οι Ολυμπιακοί αγώνες έχουν την αρχή τους στους προϊστορικούς χρόνους και η ίδρυσή τους αποδίδεται στους Ιδαίους Δακτύλους ή Κουρήτες, που ήταν από την Κρή-

τη. Άλλη παράδοση φέρνει για ιδρυτή τους τον μυθικό βασιλιά της Ήλιδας Αέθλιο και άλλη τον Πέλοπα. Όμως η καθιέρωσή τους σαν πανελληνίας γιορτής έγινε στις αρχές του 9ου αιώνα π.Χ. Από τότε ο χώρος της Ολυμπίας καθιερώθηκε σαν ιερός και απαραβίαστος και θεοπίστηκε εκειχειρία –σταμάτημα των πολέμων– κατά την Ιερομηνία.

3. Η διεξαγωγή τους

Από τότε που για πρώτη φορά οι Ηλείοι κράτησαν τα πρακτικά των Ολυμπιακών αγώνων, 776 π.Χ., γράφοντας τα ονόματα των Ολυμπιονικών, οι ετοιμασίες ακολουθούσαν την παρακάτω περίπου τακτική. Οι οργανωτές των αγώνων Ηλείοι έστελναν έγκαιρα κήρυκες σε όλες τις πόλεις για να τους γνωστοποιήσουν την Ιερομηνία. Οι πόλεις ετοιμάζαν τους αθλητές, που ένα μήνα νωρίτερα έπρεπε να βρίσκονται στην Ολυμπία για τις σχετικές προπονήσεις. Οι αθλητές έπρεπε να είναι απαραίτητα Έλληνες και μάλιστα ελεύθεροι. Μόνο στη Ρωμαϊκή κράτεια δόθηκε το δικαίωμα συμμετοχής στους αγώνες και στους Ρωμαίους. Οι θεωροί –αντιπροσωπείες των πόλεων– και οι άλλοι πανηγυργιώτες, ανάμεσα στους τελευταίους μπορούσαν να είναι και δούλοι και βάρβαροι, ξεκινούσαν από τις πόλεις τους και κανόνιζαν να βρίσκονται μια μέρα νωρίτερα στον ιερό χώρο. Στο δρόμο κανένας δεν τους πείραζε και στο χώρο

της Ολυμπίας φιλοξενούνταν από τη διοίκηση στο Πρυτανείο.

Στην ακμή τους οι αγώνες διαρκούσαν επτά μέρες. Η πρώτη και η τελευταία ήταν αφιερωμένες σε θρησκευτικές τελετές και γιορταστικές εκδηλώσεις. Στις υπόλοιπες πέντε γίνονταν τα διάφορα αγωνίσματα. Την πρώτη μέρα αθλητές και Έλλανοδικές ορκίζονταν μπροστά στο άγαλμα του Όρκιου Δία, πως θα τηρήσουν πιστά τα καθήκοντα τους. Γινόταν η τελική κατάταξη των αθλητών κατά αγωνίσματα και παράλληλα άρχιζαν οι θυσίες στους θεούς και στον τάφο του Πέλοπα. Οι πανηγυργιώτες έκαναν ιδιωτικές θυσίες και παρακολουθούσαν τις διάφορες θρησκευτικές τελετές ή άκουγαν τους ρήτορες, τους ποιητές, τους φιλοσόφους και τους ραψωδούς, που σε όλη τη διάρκεια των αγώνων επιδείκνυαν την τέχνη τους στα διαλείμματα των αγώνων και κυρίως τις βραδινές ώρες.

Τη δεύτερη μέρα άρχιζαν οι αγώνες με τα αγωνίσματα του δρόμου, που ήταν «δρόμος» ή «στάδιο» (192 μέτρα), «δίαυλος» (δύο στάδια), «οπλίτης δρόμος» (24 στάδια). Στη συνέχεια ως και την έκτη μέρα γίνονταν τα αγωνίσματα της πάλης, της πυγμαχίας, του παγκρατίου (συνδυασμός πάλης και πυγμής), του πένταθλου (δρόμος, άλμα, δίσκος, ακόντιο, πάλη), της διασκοβολίας, του ακοντίου, των ιπποδρομιών και αρματοδρομιών. Στο τέλος της τρίτης και έκτης μέρας στεφάνωναν τους νικητές και επακολουθούσαν ευχαριστήριες θυσίες από τους νικητές Ολυμπιονίκες.

Η έβδομη μέρα ήταν και αυτή αφιερω-

μένη σε θρησκευτικές και γιορταστικές τελετές. Στο πρόγραμμα της περιλάμβανε: παρέλαση των επισήμων με τη σειρά – Ολυμπονίκες, Ελλανοδίκες, Θεωροί. Ακολουθούσε συμπόσιο στο Πρυτανείο προς τιμή των Ολυμπονικών, όπου έπαιρνε μέρος και όλος ο λαός. Οι Ολυμπονίκες στεφανώνονταν από τον γεροντότερο ελλανοδική με στεφάνια αγριελιάς (κόπινος), καμωμένα από την ελιά, που υπήρχε στον οπισθόδομο του ναού του Δία και που σύμφωνα με την παράδοση είχε φυτέψει ο Ηρακλής. Μεγαλύτερη ευτυχία από το να πάρει τον «κόπινο» ένας νέος δεν υπήρχε.

4.

Επιστροφή των νικητών & οι τιμές

Μετά το συμπόσιο οι ξένοι ξεκινούσαν για τις πατρίδες τους παρέες-παρέες πάλι, συζητώντας για τους νικητές των αγώνων, για τις οικογένειές τους και για τις γενέτειρές τους με θαυμασμό και λατρεία, σαν να ήταν ημίθεοι ήρωες. Εκεί όμως που η χαρά και η περηφάνια δεν περιγράφεται ήταν στις ομάδες που ανάμεσά τους είχαν ολυμπονίκη συντοπία τους. Του κάνανε ύμνο νικητήριο, που τον τραγουδούσαν σε όλη την επιστροφή. Στους κατοικημένους τόπους τον σήκωναν στους ώμους τους, και, στεφανωμένο σαν θεό, τον περνούσαν ανάμεσα από τα συγκεντρωμένα πλήθη, τραγουδώντας και διαλαλώντας τα στοιχεία του και τη νίκη του. Ο κόσμος τον έβαινε με λουλούδια και ζητωκραύγαζε.

Εκεί όμως που η πομπή έπαιρνε αποθεωτικό χαρακτήρα ήταν, όταν η ομάδα με τον Ολυμπονίκη έμπαινε στη γενέτειρα. Όλοι οι συντοπίτες, προειδοποιημένοι για τη νίκη από εθελοντές αγγελιοφόρους, καρτερούσαν με λαχτάρα έξω από την πόλη τον νικητή για να εκδηλώσουν με χίλιους δυο τρόπους την ευγνωμοσύνη τους για τη μεγάλη τιμή, που έδινε στην πατρίδα τους και αν η πόλη είχε τείχη, τα γκρέμιζαν στην είσοδο, για να χωρέσει στο πέρασμα του ο Ολυμπονίκης ή η πόλη που βγάζει τέτοια παλικάρια δεν έχει ανάγκη από τείχη. Δεν είναι υπερβολή αυτό, γιατί ο Ολυμπονίκης έπαιρνε πελώριο ηθικό ανάστημα. Δεν υπήρχε τότε για κάθε πόλη μεγαλύτερη τιμή και μεγαλύτερη δόξα, από εκείνη που της έφερνε ένα τέκνο της, γυρίζοντας νικητής από την Ολυμπία.

Γενικά οι Ολυμπονίκες τιμούνταν εξαιρετικά, όχι μόνο από την πόλη τους, αλλά και από όλους τους Έλληνες. Τους έοθηναν αγάλματα σε φυσικό πάντα μέγεθος και μεγάλοι ποιητές τους αφιέρωναν ύμνους, όπως ο Πίνδαρος. Ο νικητής απαλλασσόταν από κάθε φορολογία, έπαιρνε πάντοτε τιμητική θέση στις δημόσιες συγκεντρώσεις (θέατρα, αγώνες) και απολάμβανε διάφορες άλλες τιμές. Τόση ευτυχία και περηφάνια ένιωθε και ο ίδιος ο νικητής και η ιδιαίτερη πατρίδα του, ώστε όταν ο Δολιχοδρόμος Αργέας αναδείχτηκε Ολυμπονίκης, δε δίτασε αμέσως μετά τον αγώνα του να τρέξει στην πατρίδα του στο Άργος, για να αναγγείλει τη νίκη του. Ο Ολυμπονίκης Διαγόρας πέθανε από συγκίνηση μέσα στο στάδιο, όταν οι τρεις γιοι

του, Ολυμπονίκες και αυτοί, τον είχαν σηκώσει στα χέρια και το πλήθος τους επευφημούσε. Το ίδιο και ο Χείλωνας από τη Σπάρτη. Πέθανε τη στιγμή που φιλούσε στο στάδιο της Ολυμπίας τον νικητή της πυγμής γιο του.

5.

Οι αγώνες στη ρωμαϊκή εποχή & το Βυζάντιο

Την αίγλη τους και τη λαμπρότητά τους οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες τη διατήρησαν σε όλη την ελληνική αρχαιότητα. Από τότε που οι Ρωμαίοι νόθεψαν την καθαρή ελληνική ιδέα και χρησιμοποίησαν τη βία και το χρήμα για την κατάκτηση της νίκης, άρχισαν να παρακμάζουν και να μαραζώνουν. Πολλές φορές στη Ρωμαϊοκρατία καλοί αγωνιστές έπαιρναν μέρος στους αγώνες, όχι για λογαριασμό της πατρίδας τους αλλά ξένης πόλης που τους πλήρωνε ακριβά. Άλλοι πάλι εξαγόραζαν τη νίκη δωροδοκώντας τους αντιπάλους τους. Τέτοια κρούσματα κερδοσκοπίας νόθεψαν τους αγνούς σκοπούς των αγώνων.

Είχαν και οι Ρωμαίοι αγώνες, αλλά σαν θέαμα μόνο, θέαμα βάρβαρο και άγριο. Δεν απέβλεπαν με τους αγώνες να διαπλάσουν τα σώματα και να εξυψώσουν την ψυχή, αλλά να ικανοποιήσουν τα ταπεινά τους ένστικτα. Γι' αυτό και τα αγωνίσματά τους ήταν ανάλογα με την ψυχοσύνθεσή τους. Θηριομαχίες, μονομαχίες κ.α. Θέλησαν να γίνει ένας συνδυασμός, αλλά το κλασικό πνεύμα των αγώνων είχε για πάντα χαθεί.

Με την επικράτηση του Χριστιανισμού το αγωνιστικό πνεύμα παρακμάζει περισσότερο. Η Εκκλησία καταδικάζει τους γυμνικούς αγώνες σαν «τερπνόν δηλητήριο του θανάτου και δαιμονικήν εορτήν». Ωστόσο δεν έλειψαν και οι φωτεινοί Πατέρες της Εκκλησίας, που έγιναν υπερασπιστές του γνήσιου αθλητικού πνεύματος, όπως ο Μ. Βασίλειος και ο Κλήμης από την Αλεξάνδρεια. Ο ιππόδρομος στη βυζαντινή εποχή ήταν το κέντρο της κοινωνικής και πολιτικής ζωής της Κωνσταντινούπολης. Εκεί δεν αναγορεύονταν μόνο οι αυτοκράτορες και γίνονταν οι υποδοχές των επισήμων, αλλά γίνονταν και οι ιπποδρομίες με την ευκαιρία ευχάριστων γεγονότων. Ακόμη στον ιππόδρομο γίνονταν ακροβασίες, οχνοβοασίες, ισορροπίες σε άλογα και παρουσιάσεις μίμων. Εκτός από τα θεάματα αυτά υπήρχαν και αγωνίσματα που συνέχιζαν την ελληνική παράδοση. Ο σχετικός νόμος αναγνώριζε πέντε (5) βασικά αθλήματα: πάλη, πυγμαχία, άλμα, δρόμο και δίσκο και τέσσερα (4) ελεύθερα: ακόντιο, άρση βαρών, τόξο και σφαίρα. Όλα αυτά όμως δεν είχαν την αίγλη των αγώνων της κλασικής αρχαιότητας, ούτε το τελετουργικό της. Βέβαια με διάταγμα ο Μ. Θεοδόσιος τους κατέργησε το 393 μ.Χ. για να αναβιώσουν στον αιώνα μας με προεκτάσεις πολύ διαφορετικές από τις αρχαίες.

Νεότερες έρευνες γερμανών αρχαιολόγων στην Αρχαία Ολυμπία ανακάλυψαν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες συνεχίζονταν για τρεις αιώνες ακόμη. Σε χάλκινη πλάκα που έφεραν στο φως τελευταία στην Ολυμπία αναγράφονται τα ονόματα

των νικητών του 5ου, 6ου και 7ου αιώνα μ.Χ. Οι ίδιοι επιστήμονες βεβαιώνουν ότι οι Βυζαντινοί Έλληνες δεν σταμάτησαν τους αγώνες και αδιαφόρησαν για τα σκληρά διατάγματα και τα μέτρα βίαιης καταστολής των χριστιανών αυτοκρατόρων. Οι ναοί έκλεισαν, οι αγώνες όμως

συνεχίστηκαν τουλάχιστον μέχρι το 741 μ.Χ. Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας (Σεπτέμβριος 2000) η γερμανική τηλεόραση παρουσίασε τα νέα ευρήματα δύο φορές και η είδηση χαρακτηρίστηκε σαν μια από τις σπουδαιότερες του αιώνα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στα Νεότερα Χρόνια

1. Η ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
2. ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ & ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
3. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
4. ΕΛΛΑΔΑ & ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

1. Η ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

1.1 Οι πρώτες προσπάθειες & ο Coubertin

Στα νεότερα χρόνια οι λέξεις «Ολυμπιακοί Αγώνες» ακούστηκαν για πρώτη φορά στη Γαλλία το 1790, όταν το Διευθυντήριο της Γαλλικής Επανάστασης είχε προτείνει την ανασύστασή τους στο Πεδίο του Άρεως των Παρισίων. Έναν αιώνα αργότερα, το 1888, ο Γάλλος φίλαθλος και παιδαγωγός, Philippe Daryl (Φίλιππος Νταρίλ), έγραψε ένα άρθρο σχετικό με τη σωματική αγωγή των νέων και πρότεινε να γίνονται εθνικοί αγώνες των Γάλλων μεταξύ των μαθητών όλων των σχολείων της πατρίδας του.

Όμως η ιδέα για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων με τη μορφή διεθνούς αγωνιστικού συναγερμού, ανήκει στο Γάλλο φίλαθλο και παιδαγωγό Pierre de Coubertin (Πιέρ ντε Κουμπερτέν), απόγονο παλιάς οικογένειας και ευπατρίδη πραγματικό. Ο Coubertin είχε ταξιδέψει στην Ελλάδα πολλές φορές για να μυηθεί επί τόπου και να συλλάβει το αθλητικό κλασικό πνεύμα στον «τόπο της πόλεως των

Εικόνα 2. Pierre de Coubertin, αναβιωτής των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων και δεύτερος πρόεδρος της Δ.Ο.Ε.

ονείρων» και στο «κέντρο ακτινοβολίας και δυνάμεως», όπως ονόμασε ο ίδιος την Ολυμπία. Έπειτα από την πρώτη επίσημη προβολή του θέματος, που έκανε το 1892, ακολούθησε η απόφαση για τη σύγκληση διεθνούς συνεδρίου στο Παρίσι το 1894. Ο Coubertin πέτυχε να δει το έργο του τελειωμένο, μόνο όταν η Ελλάδα αγάλιασε την ελληνική του ιδέα και έδωσε στην πρότασή του την ευκαιρία να περάσει από την περιοχή του ονείρου στην πραγματικότητα.

Στη νεότερη Ελλάδα για πρώτη φορά από τη συγκρότηση του Ελληνικού Κράτους γίνεται λόγος για την τέλεση Ολυμπιακών Αγώνων το 1837. Τότε ο Δήμος Λετρίνων, γειτονικός με την αρχαία Ολυμπία, με αφορμή της μεγάλης εθνικής γιορτής, (25η Μαρτίου) που τότε καθιερώθηκε, πήρε την απόφαση να διοργανώσει αγώνες τον επόμενο χρόνο με την ανασύσταση των Ολυμπιακών. Και να τους επαναλαμβάνει κάθε τέσσερα χρόνια στην πρωτεύουσα του, τον Πύργο Ηλείας.

Από αυτή την πρόταση αποδεικνύεται ότι η πρώτη φωνή για την ανασύσταση των Ολυμπιακών αγώνων ακούστηκε στην Ελλάδα. Λίγο αργότερα ακολούθησε η μεγάλη προσφορά του πατριώτη και ευεργέτη από τη Ρουμανία Βαγγέλη Ζάππα διαθέτοντας όλη την περιουσία του για να καθιερωθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ελλάδα. Βέβαια η πρόταση Ζάππα δεν πραγματοποιήθηκε εξαιτίας διαφόρων ανωμάλων περιστάσεων με τη διαθήκη του. Παραμένει όμως ακέραη η σημασία του γεγονότος, γιατί αποδεικνύει ότι μέσα στην ψυχή και στη διάνοια του Νεοέλληνα ζούσε και έπαλλε η παράδοση από τον πανάρχαιο θεσμό των αγώνων.

1.2

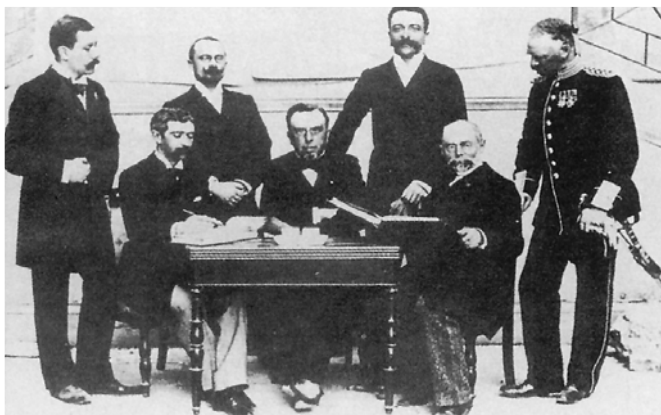
Το συνέδριο των Παρισίων & ο Δ. Βικέλας

Στο μεταξύ το Διεθνές Αθλητικό Συνέδριο των Παρισίων άρχισε τις εργασίες του στις 16 Ιουνίου 1894 στο αμφιθέατρο της Σορβόνης. Γενικός Γραμματέας

του πρώτου αυτού αθλητικού συνεδρίου είναι ο Coubertin. Έλαβαν μέρος 82 αντιπρόσωποι οργανώσεων, που ανήκαν σε 13 έθνη. Αγγλία, Αμερική, Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Ρωσία και Σουηδία. Αντιπρόσωπος τότε της Ελλάδας ήταν ο Δημήτριος Βικέλας, μεγάλος λόγιος και συγγραφέας. Έμεινε μόνιμα στο Παρίσι και ήταν γνωστός στους πνευματικούς κύκλους της γαλλικής πρωτεύουσας. Την πρόταση για την ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων δέχτηκαν τα περισσότερα μέλη του συνεδρίου με συγκρατημένη επιφυλακτικότητα, γιατί πολύ λίγα, ή σχεδόν τίποτα δεν ήξεραν γι' αυτό το θέμα. Έγινε μια επιτροπή για να μελετήσει το θέμα και να εισηγηθεί τις προτάσεις της στην ολομέλεια του συνεδρίου. Επίσης συγκροτήθηκε ακόμη μία επιτροπή και ανέλαβε τη μελέτη του θέματος «ερασιτεχνισμός και επαγγελματισμός».

Πρόεδρος της πρώτης επιτροπής εκλέχτηκε ο Δημ. Βικέλας. Όταν έγινε η εισήγηση στην ολομέλεια, το συνέδριο δέχτηκε με χειροκροτήματα την πρόταση για την ανασύσταση των αγώνων. Και κάτι ακόμη πιο σημαντικό: οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες να γίνουν στην Αθήνα.

Να τι είπε πάνω κάτω ο Βικέλας σ' εκείνο το συνέδριο. «Διεκδίκησα τα δικαιώματα της Ελλάδας μια που πρόκειται για Ελληνικό θεσμό. Ναι, όλοι οι πολιτισμένοι λαοί έχουν κοινή προμήτορα την αρχαία Ελλάδα, κατά την έκφραση του Βίκτορα Ουγκώ, αλλά εμείς την έχουμε μητέρα. Είμαστε λοιπόν οι θείοι των λοιπών εθνών.

Εικόνα 3. Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή το 1896 στην Αθήνα. Στη μέση ο Έλληνας πρόεδρος της Δημήτριος Βικέλας και δεύτερος από αριστερά ο Πιέρ ντε Κουμπερτέν.

Γι' αυτό έχουμε την αξίωση οι νέοι Ολυμπιακοί Αγώνες να γίνουν σε ελληνικό έδαφος. Δεν έχουμε τα μέσα να κάνουμε γιορτές μεγαλοπρεπείς, μα η εγκαρδιότητα της υποδοχής μας, θα συμπληρώσει τις πολλές μας ελλείψεις. Δε θα προσφέρουμε στους ξένους μας διασκεδάσεις σπουδαίες, αλλά θα τους δείξουμε τα μνημεία και τα ερείπια της αρχαιότητας. Θα τους οδηγήσουμε εκεί όπου οι αρχαίοι τελούσαν τους ένδοξους αγώνες τους, στην Ολυμπία, στον Ισθμό, τους Δελφούς, την Επίδαυρο. Οι νέοι θεωροί όλων των εθνών θα συνεδριάσουν στην Αθήνα, όπως συνεδρίαζαν οι αρχαίοι στην Ολυμπία. Οι ξένοι αθλητές που θα έρθουν στην Ελλάδα για χάρη της αθλητικής και ειρηνικής άμιλλας θα συνδεθούν με μας με τους δεσμούς του κοινού παρελθόντος. Όποιοι και αν είναι οι νικητές στους αγώνες, η τιμή της νίκης τους θα ανήκει μισή στην ιδιαίτερη πατρίδα τους και μισή στην Ελλάδα ...».

1.3 Αθήνα : η πρώτη πόλη

Μετά την εκλογή της Αθήνας σαν πρώτη πόλη για την τέλεση των Αγώνων, ορίστηκε το 1896 το πρώτο έτος τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων και εκλέχτηκε επιτροπή εποπτείας της διοργάνωσης με την παρακάτω σύνθεση:

Πρόεδρος : Δημ. Βικέλας (Ελλάδα)

Γενικός Γραμματέας : Pierre de Coubertin (Γαλλία)

Ταμίας : Callot (Γαλλία)

Μέλη : στρατηγός de Boutowsky (Ρωσία), καθηγητής Jiri Guth (Βοημία), ταγματάρχης Victor Balck (Σουηδία), L. A. Couff (Ν. Ζηλανδία), καθηγητής W. M. Sloane (Αμερική), Dr. Zubiaur (Αργεντινή), κόμης Lucchessi – Palli (Ιταλία), C. Herbert (Αγγλία), λόρδος Ampt-

hill (Αγγλία), καθηγητής Ferenc Kemény (Ουγγαρία)

Η πρώτη ελληνική επιτροπή διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων συστάθηκε από τον Coubertin, όταν ήρθε στην Ελλάδα μαζί με τον Δημ. Βικέλα στις 24 Νοεμβρίου 1894, για να ετοιμάσουν την προετοιμασία και να δώσουν σχετικές κατευθύνσεις. Οργανώθηκε τότε μια επιτροπή με τέσσερις αντιπροέδρους και μερικούς από την υπάρχουσα τότε των Ολυμπίων. Πολλά μέλη της επιτροπής αυτής ήταν διστακτικά στην ανάληψη ευθυνών, καθώς δεν πίστευαν στην πραγμάτωση του μεγάλου αυτού έργου, επηρεαζόμενα και από την πεισματική άρνηση του τότε Πρωθυπουργού Τρικούπη να εγκρίνει το έργο αυτό. Η φτωχή Ελλάδα δεν μπορούσε να αναλάβει τέτοιες οικονομικές πολυτέλειες. Ο τότε διάδοχος του Θρόνου με αποφασιστική πρωτοβουλία συγκρότησε τελική επιτροπή που πήρε το όνομα: «Επιτροπή της τελέσεως εν Αθήναις των Πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων». Με ενθουσιώδη προσολαλία κάλεσε όλους να εργασθούν με αφοσίωση και λατρεία για την πραγματοποίηση ενός έργου, που θα έφερνε την Ελλάδα στα στόματα και τις καρδιές όλου του κόσμου. Στην επιτροπή αυτή υπό την προεδρία του Διαδόχου συμμετείχαν οι παρακάτω: Νικόλαος Δεληγιάννης, Λεωνίδα Δεληγιώργης, Αλέξανδρος Ζαΐμης, Κωνσταντίνος Καραπάνος, Θρασύβουλος Μάνος, Νικόλαος Μεταξάς, Κυριακούλης Μαυρομαχάλης, Αλέξανδρος Σκουζές, Γεώργιος Τυπάλδος-

Κοζάκης, Γεώργιος Ρώμας, Αλέξανδρος Σούτσος και Θεόδωρος Ρετζίνας. Γενικός Γραμματέας της ορίστηκε ο Τιμολέων Φιλήμων και Ταμίας ο Παύλος Σκουζές. Ως γραμματείς διορίστηκαν οι Γεώργιος Μελάς, Γεώργιος Στρέιτ, Κωνσταντίνος Μάνος, Αλέξανδρος Μερκάτης και ως υπογραμματέας ο Νικόλαος Ζαχαριάς. Η πρώτη συνεδρίαση της επιτροπής αυτής τελέστηκε στο Ζάππειο στις 13.01.1895, όπου αποφασίστηκε η συγκρότηση άλλων 9 οργανωτικών επιτροπών.

1.4 Οι Επιτροπές των Αγώνων

1. Επιτροπεία Ναυτικών Αγώνων

Πρόεδρος : Πρίγκιπας Γεώργιος.

Γραμματέας : Παύλος Δαμαλάς.

Μέλη : Δ. Κριεζής, Κ. Σαχτούρης, Γ. Κουντουριώτης, Δημ. Αργυρόπουλος, Κ. Κανάρης, Κ. Αργυράκης.

2. Επιτροπεία Βολής (σκοποβολής)

Πρόεδρος : Πρίγκιπας Νικόλαος.

Γραμματέας : Ι. Φραγκούδης.

Μέλη : Δ. Στάικος, Αλκιβιάδης Κρασσάς, Ι. Κωνσταντινίδης, Αλ. Κοντόσταυλος, Αθ. Μπότσαρης, Γ. Αντωνόπουλος, Στ. Σκουλούδης.

3. Επιτροπεία Παρασκευής Ελλήνων Αθλητών

Πρόεδρος : Ανδρέας Φύλλας.

Γραμματέας : Σπυρίδων Λάμπρος.

Μέλη : Ι. Χατζηδάκης, Ι. Φωκιανός, Χρ. Κορύλλος, Ι. Νίδερ, Αιμ. Γερούσης, Γ. Παπαδιαμαντόπουλος, Κ. Παπαμιχαλόπουλος, Κ. Λομβάρδος, Α. Διομήδης-Κυριακός, Α. Θεμισταλέας.

4. Επιτροπεία Αθλητικών Ασκημάτων και Γυμναστικής

Πρόεδρος : Ι. Φωκιανός.

Γραμματέας : Γ. Στρέιτ.

Μέλη : Ι. Γενήσαρλης, Λ. Μπέλλος, Ν. Πολίτης, Baldstein, Δ. Αιγινίτης, Δ. Σέκερης, Σπ. Κουμουνδούρος, Κ. Μάνος, Σ. Αντωνόπουλος.

5. Επιτροπεία Ξιφασκίας

Πρόεδρος : Μελέαγρος Αθανασίου.

Γραμματέας : Στ. Ράλλης.

Μέλη : Π. Σκουζές, Χρ. Ράλλης, Επ. Εμπειρικός, Ν. Πύργος, Εκτ. Ρωμάνος, Ι. Δελαπόρτας, Κ. Μηλιώτης-Κομνηνός, Π. Κανάκης, Γ. Κολοκοτρώνης.

6. Επιτροπεία Ποδηλατικών Αγώνων

Πρόεδρος : Ν. Βλάχκαλης.

Γραμματέας : Κ. Βελλίνης.

Μέλη : Σπ. Μαύρος, Ν. Κοντογιαννάκης, Μ. Φιλίπ, Ι. Θεοφιλίας.

7. Επιτροπεία Αθλητικών Παιδιών

Πρόεδρος : Φ. Σερπιέρης.

Γραμματέας : Ι. Νεγρεπόντης.

Μέλη : Α. Ραγκαβής, Π. Καλλιγιάς, Α. Μερκάτης, Λ. Μελάς, Κ. Μά-

νος, Καρ. Μέρλιν, Πύρρος Καραπάνος.

8. Επιτροπεία Παρασκευής και Ανακαινίσεως Σταδίου

Πρόεδρος : Αν. Θεοφιλίας.

Γραμματέας : Π. Καββαδίας.

Μέλη : Dörpfeld, Homolle, Richardson, Smith, Αντ. Μάτσας, Φωκ. Νέγρης, Οθ. Λύδερς, Αν. Μεταξάς, Λ. Παπάγος, Θ. Λυμπρίτης, Αλ. Αρμελάς.

9. Επιτροπεία της δεξιώσεως

Πρόεδρος : Ιφ. Κοκκίδης.

Γραμματέας : Μ. Λάμπρος.

Μέλη : Μ. Παπαρρηγόπουλος, Μ. Δραγούμης, Περ. Βαλαωρίτης, Ν. Λουριώτης, Χρ. Χατζηπέτρος, Γ. Βαλατζίς, Περ. Ιερόπουλος, Α. Μεταξάς, Γ. Αβέρωφ, Δ. Καλλιφρονάς, Κ. Κουτσαλέξης, Ν. Ζαχαριάς, Α. Χρηστομάνος, Ζ. Μάτσας, Τρ. Μουτσόπουλος, Ν. Χατζόπουλος, Π. Ζαφειρίου, Λ. Φεράλδης.

Έπειτα από πολλές και αφάνταστες δυσκολίες, αντιξοότητες, αντιδράσεις και δυσχέρειες η Ελλάδα κατάλαβε, ευτυχώς έγκαιρα, το μέγεθος της τιμής με την οποία την είχαν περιλάβει τα έθνη αναθέτοντας σ' αυτήν την τέλεση της Πρώτης Διεθνούς Ολυμπιάδας. Και έκανε ό,τι μπορούσε για να φανεί άξια της εμπιστοσύνης και των ελπίδων του κόσμου όλου, μα ιδίως, άξια του ονόματος και της ιστορίας της.

1.5

Η διεξαγωγή των Πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων

Οι Πρώτοι Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες έγιναν από τις 25 Μαρτίου ως τις 3 Απριλίου (6-15 Απριλίου νέου ημερολογίου) στο κατάλευκο Παναθηναϊκό Στάδιο, που μόλις είχε αναμαρμαρωθεί με δωρεά του μεγάλου ευεργέτη Αβέρωφ. Για το γεγονός αυτό η Ελλάδα θα μιλάει πολλούς μήνες. Μετά τις προσφωνήσεις των επισήμων και μόλις οι βροντώδεις και παρατεταμένες ζητωκραυγές του κόσμου σταμάτησαν, άρχισε στη μέση ακριβώς του Σταδίου η εκτέλεση του Ολυμπιακού Ύμνου από μια γιγαντιαία για την εποχή ορχήστρα υπό την καθοδήγηση του διάσημου Έλληνα μουσικοδιδάσκαλου Σπύρου Σαμάρα. Ο ύμνος τονιζόταν σύμφωνα με τους πινδαρικούς στίχους και αποτελούνταν μόνο από τρία τετράστιχα:

*Αρχαίο πνεύμα αθάνατο,
αγνέ πατέρα του ωραίου, του μεγάλου και του
αληθινού*

*κατέβα, φανερώσου, κι άστραφε εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού.
Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι
στων εογενών αγώνων λάμψε την ορμή
και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
και σιδερένιο πλάσε κι άξιο το κορμί.*

*Κάμποι, βουνά και πέλαγα φέγγουν μαζί σου
σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός
και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου
Αρχαίο πνεύμ' αθάνατο, κάθε Λαός.*

Οι στίχοι του Κωστή Παλαμά αντίχησαν και συγκλόνισαν την ψυχή των θεα-

Εικόνα 4. Σπύρος Λούης, ο νικητής του Μαραθώνιου στην Ολυμπιάδα των Αθηνών 1896

τών σε τέτοιο βαθμό, ώστε όλος ο κόσμος ζήτησε να επαναληφθεί η εκτέλεση του Ύμνου.

Αυτό το μεγαλειώδες γεγονός των γιορταστικών ημερών κατά την τέλεση των αγώνων της Πρώτης Ολυμπιάδας έκλεισε με το αγώνισμα που είχε περιβληθεί με το θρύλο του Άγνωστου Αθηναίου οπλίτη, ο οποίος έφτασε με την ψυχή στο στόμα για να αναγγείλει τη νίκη των Αθηνών κατά των Περσών στο Μαραθώνα:

*«... Θερμοί από της μάχης και ταις θύραις
εμπεσόντα την πρώτην, τούτο μόνον ειπείν:
Χαίρετε και νικώμεν ...*

*Και τούτο ειπείν συναποθανών τη αγγελία
και το χείρειν συνεκπνεύσαι ...»*

Και ήταν τόσο συγκινητική η νίκη του Αμαρουσιώτη Σπύρου Λούη και τόσος απεριγράφτος ο ενθουσιασμός του πλήθους, που είχε κατακλύσει το Παναθηναϊκό Στάδιο, ώστε για πολλά χρόνια μετά όλοι να μιλούν για το Λούη και το κατόρθωμά του. Ποιητές έγραψαν ύμνους, ζωγράφοι

φιλοτέχνησαν πίνακες και μητέρες και εκπαιδευτικοί παρότρυναν τα παιδιά να μιμηθούν το Λούη. Σε όλα τα μέρη του κόσμου και στις πιο μακρινές επαρχίες, οι νέοι είχαν αρχίσει με παραφορά να τρέχουν και να γυμνάζονται και παντού ιδρύονταν αθλητικοί και γυμναστικοί σύλλογοι.

1.6

Περιγραφές αυτοπτών μαρτύρων

Ο Ιωάννης Χρυσάφης στο βιβλίο του «Οι σύγχρονοι διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες» γράφει τα εξής για τον Μαραθώνιο του 1896: «Καθ' όλον το μήκος της οδού, από του Μαραθώνος ως εις τα πρόθυρα των Αθηνών, οι χωρικοί των πέριξ χωρίων είχαν συν γυναίξι και τέκνοις παραταχή, ενθαρρύνοντες και επευφημούντες τους αγωνιστάς, μερικοί μάλιστα απλοϊκοί ιερείς είχαν και τα θυμιατήρια μαζί των και ανέπεμπον ευχάς διά την τελικήν νίκην των συμπατριωτών των. Εις καμμίαν ίσως από τας τόσας κρισίμους και περιπετειώδεις περιστάσεις της εθνικής μας ζωής από της αποκαταστάσεως ημών εις ελεύθερον κράτος, δεν συνέπεσε η εθνική θέλησις να εκδηλωθεί τόσον ενιαία και ομόθυμος, όσον την ημέραν εκείνην, μία δε ευχή και εις πόθος να δονή την καρδίαν και των εντός και των εκτός του Σταδίου Ελλήνων: να νικήση Έλλην εις τον Μαραθώνιον. Ενώπιον του αγωνίσματος αυτού, το οποίον τυχαίως όλως ηγωνοθέτησεν ο Michel Breal, αγνοών την μεγάλην απόστασιν ήτις εκώριζε τον

Μαραθώνα από τας Αθήνας, όλα τα λοιπά αγωνίσματα ετέθησαν από την λαϊκήν αντίληψιν εις δευτέραν μοίραν, η δε αληθώς υπεράνθρωπος αγωνιστική εκείνη προσπάθεια, εξύψωνεν εις την λαϊκήν φαντασίαν τον νικητήν εις περιωπήν αληθούς ήρωος. Δια τούτο και η πλημμύρα εκείνη του λαού η οποία είχεν από της μεσημβρίας σχεδόν κατακλύσει το Στάδιον και τα πέριξ ...».

Θα συμπληρώσουμε την έξαρση που επικρατούσε με την γλαφυρή επίσης περιγραφή του καθηγητή Πανεπιστημίου Σπ. Λάμπρου, ο οποίος αργότερα και για πολλά χρόνια υπηρέτησε την Ολυμπιακή Ιδέα:

«Εισήρχοντο πάντες παρεσκευασμένοι να καταπνίξωσι κατακεκρυμμένοι εν τοις μυχιαπάτοις της καρδίας παν αίσθημα φυλετικών, πάσαν εθνικήν ζηλοτυπίαν και χαιρετήσωσιν εν τω προσώπω των νικητών οιοιδήποτε και αν ήσαν, αυτήν την τέχνην και την ρώμην, ήτις δεν έχει, ουδέ πρέπει να έχει ιδίαν πατρίδα ... Είχον παρέλθει ήδη υπέρ τας δύο ώρας από της 2 μ.μ., ότε ήτο γνωστόν ότι έμελλον να εκκινήσωσιν οι δρομείς εκ Μαραθώνος. Η ανυπομονησία αυξάνει προβαίνουσα από στιγμής εις στιγμήν, ο παραμικρός πάταγος εκλαμβάνεται αντί του πυροβόλου του αγγέλλοντος την προ της Ριζαρείου διάβασιν του πρώτου Μαραθωνοδρόμου. Αλλά τέλος μικρόν προ της πέμπτης ώρας ηχεί πράγματι το πυροβόλον και τον κρότον αυτού ανταποδίδει ο ηνωμένος παλμός μυριάδων καρδιών από του ηγεμόνος μέχρι των νηπίων των παρισταμένων εν τω Σταδίω. Τα ολίγα λεπτά της ώρας, όσα παρήλθον μεταξύ του

κρότου του πυροβόλου και της εμφανίσεως του νικητού, δεν περιγράφονται. Ουδείς συγκρατείται, όλων οι οφθαλμοί είναι εστραμμένοι προς την είσοδον του Σταδίου. Ολίγοι είναι οι καθημένοι.

Θα ήθελον πάντες να εξορμήσωσι προς την οδόν Κηφισίας, όπως ίδωσι τις ο νικητής, ορθότερον όπως αντιληφθώσιν εις ποίον έθνος ανήκεν ο νικήσας. Δεν ομιλούσιν οι θεαταί, διαλέγονται αθορύβως, ανταλλάσσουν φράσεις διακεκομμένες, ευχάς ατόλμους, αίτινες, αν ηδύναντο να έχωσι χρώμα, θα ήσαν ωχραί. Ο πόθος δεν λαλεί, δεν κραυγάζει, σιγά και αναμένει, σαλεύεται και πάλλει.

Αίφνης ακούεται διά μέσου του παλλομένου εκείνου και υπό της ανυπομονησίας φλεγόμενου πλήθους ψίθυρος χαράς, διαδίδεται ανεπαισθήτως πτόησις συγκινήσεως, ανατινάσσει όλας τας κερκίδας εκ των άνω μέχρι των κάτω και άνωθεν του Σταδίου τα πλήθη επί του ανθρωποβριθούς λόφου του Αρδητιού και την κυματοειδή ανθρωπίνην θάλασσαν μέχρι του Ζαπείου. Είναι Έλλην. Τις το είπε, πως το εμάντευσαν, πώς είναι δυνατόν, αφ' ου ουδέν άόρατον ηλεκτρικόν σύρμα έφερε το άγγελμα; Και όμως δεν ήτο μαντεία δυναμένη ν' αμφισβητηθή, ήτο αλήθεια αναμφιλέκτως γνωσθείσα. Ο γενικός επίοπιης του μαραθώνιου δρόμου ταγματάρχης κ. Παπαδιαμαντόπουλος, βεβαιωθείς πλέον περί του τις έσται ο νικητής, κεντήσας τον ίππον του είχε σπεύσει από ρυτήρος, και εισελθών πεζός εις το Στάδιον, είχε δείξει εις τους καθημένους ανά τας παρά την είσοδον κερκίδας τον αριθμόν 17, τον αριθμόν

του νικητού. Ολίγοι υπήρξαν οι αντιληφθέντες την σκηνήν εκείνην, ολίγοι οι ακούσαντες εν μέσω της γενικής παραζάλης απ' αυτών αυτού των χειλέων, ότι προτρέχει ασφαλώς απάντων των άλλων δρομέων ο εξ Αμαρουσίου Σπυρίδων Λούης. Εντεύθεν η ανυπομονησία και ο δισταγμός ακόμη. Αλλ' αίφνης ήχησαν έξωθεν του Σταδίου παταγώδεις επευφημίας και τα πλήθη ήνοιγον διάδρομον, όπως διελάση ο ήδη ερχόμενος Μαραθωνοδρόμος. Οι εντός του Σταδίου διέκριναν την λευκήν περιβολήν του Έλληνος νικητού, ο αριθμός 17 υψώθη επί της κεραίας, η ελληνική σημαία ανεπετάσθη προ της ώρας ακόμη επί του ιστού, αι καρδία δεν έπαλλον πλέον, αλλ' ελάκτιζον τα στήθη, ασπασμοί αντιηλλάσσοντο, πίλοι ανερίπτοντο εις τα ύψη, περισσότεραι δεδεμένα διά ταινιών φερουσών τα εθνικά χρώματα δίιπαντο έμφοβοι προ των ανακραυγών του πλήθους, μικραί ελληνικάί σημαίαι ανεφάνησαν ριπιζόμεναι υπό του ανέμου ανά πάσαν κερκίδα καθ' ομίλους θεατών ενθουσιώδεις, αι μουσικά επαιάνιζον, οι οφθαλμοί εδάκρουν, αι χείρες εκρότουν, βροντή επευφημιών επλήρωσε τους αέρας, το Στάδιον εσειέτο και ο Αρδητιός ηλάλαζε, και ο ήλιος αίφνης μειδιάσας εκ μέσου των τέως αυτόν καλυπόντων νεφών, εφώτισε σκηνήν συγκινήσεως απαραμίλλου, μεγαλείου αρρήτου. Ταύτα δε πάντα ετελέσθησαν εν μία και μόνη στιγμή ωσει υπό ηλεκτρικού σπινθήρος, ταυτοχρόνως αυτομάτως, ταχύτερον ή γράφονται, πολύ γοργότερον ή αναγιγνώσκονται. Και τοιούτο εύρε το Στάδιον, συγκινημένον, ανά-

στατον όλον από του ανωτάτου άρχοντος μέχρις αυτών οχεδόν των ψυχρών εδωλίων, εισελθών μετ' ολίγον ο Λούης, φαιδρός, ηλιοκαής, υπομειδιών, εκπληττόμενος, ότι περιέβαλον αυτόν, μέσον προσδραμόντες του Βασιλέως οι υιοί, βλέπων τον Άνακτά του αυτόν χαιρετίζοντα μεθ' υπερηφανείας τον νικητήν και περιηκούμενος υπό της θυέλλης της χαράς και των επιπνικίων δι' ών κατηγλαίzen από του θεάτρου του Παναθηναϊκού Σταδίου τον αγρότην θριαμβευτήν το έθνος όλον ...».

Είναι αλήθεια, ότι η νίκη του Λούη στον πρώτο αγώνα του Μαραθώνιου δρόμου συνεπήρε και συγκλόνησε ολόκληρο το έθνος. Σε όλα τα μέρη της χώρας και στις πιο μακρινές επαρχίες οι νέοι είχαν αρχίσει πλέον να τρέχουν και να γυμνάζονται έχοντας ως πρότυπο τον νικητή του Μαραθώνιου, και παντού, ακόμη και σε πόλεις του υπόδουλου Ελληνισμού, ιδρύονταν αθλητικοί και γυμναστικοί σύλλογοι.

Αυτόν τον πανελλήνιο ενθουσιασμό κατέγραψε και ο Μυτιληναίος ποιητής Αργύρης Εφταλιώτης, καθώς έγραψε τότε την «Ωδή στον Λούη» και την έστειλε στο νικητή (παραθέτουμε τα πέντε τελευταία τετράστιχα):

*Η Ελλάδ' ανέστη! όλοι κρίζουν
Και νίκησε στον πρώτο αγώνα
Η Ελλάδ' ανέστη! Αντιφωνάζουν
τα όρη, ως το Μαραθώνα.
Πως είναι αθάνατη η Ελλάδα
κι η δύναμή της περισσή
στη νέα της Ολυμπιάδα
Λούη, τ' απόδειξες εσύ.
Εσύ, που σε χωριό κρομμένο*

*καθώς διαμάντι μέσ' στη γη,
μιαν ώρα πρόβαλες φερμένος
απ' την αθώρητη πηγή.
Και τόδειξες του κόσμου πάλι
πως κάθε πράξη ηρωική
κάθε απόφαση μεγάλη
κάθε ιδέα ευγενική
απ' του χωριού τα σπλάχνα βγαίνει
και μέσ' τη χώρα πλημμυρίζει
σαν το νερό, που κατεβαίνει
απ' το βουνό και την ποτίζει.*

1.7

Το συμπέρασμα της πρώτης Ολυμπιάδας

Πέρασαν από τότε 106 χρόνια. Το ιστορικό εκείνο δεκαήμερο του Μαρτίου - Απριλίου του 1896 αποτέλεσε σταθμό σημαντικό. Αφειτηρία ένδοξη, από την οποία ξεκίνησαν οι νεότερες Ολυμπιάδες. Στο πάλλευκο Παναθηναϊκό Στάδιο αναβίωσε το πνεύμα της αρχαίας Ολυμπίας. Το πνεύμα της άμιλλας που βάζει πάνω από τη νίκη τον ευγενικό και τίμιο αγώνα της νεότητας στους αθλητικούς στίβους και έχει σκοπό τη συμμετρική καλλιέργεια της πνευματικής και σωματικής υγείας. Από το 1895 ως σήμερα διαπρεπείς άνδρες, από τους εξέχοντες της κοινωνίας τάχτηκαν στην υπηρεσία της ωραίας ιδέας και για πολλά χρόνια πρωτοστάτησαν σε κάθε έργο που θα βοηθούσε στην ανάπτυξη, στην πρόοδο αλλά και στην τεχνική εξέλιξη του αθλητισμού.

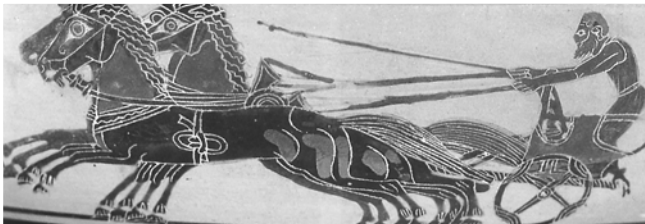
Από τότε κάθε τέσσερα χρόνια, εκτός από τις Ολυμπιάδες που δεν έγιναν λόγω

των Παγκοσμίων Πολέμων, γίνονται αθλητικοί αγώνες στις διάφορες πρωτεύουσες του κόσμου, με συμμετοχή αθλητών από ολοένα και περισσότερα κράτη και ποικιλία αθλημάτων που στοχεύει να καλύψει όλη τη σύγχρονη δραστηριότητα του ανθρώπου στον αθλητικό τομέα. Σε κάθε Ολυμπιάδα μεταφέρεται από αθλητές το ιερό φως από το «άσβεστο πυρ» της αρχαίας Ολυμπίας στον πυρσό του Ολυμπιακού χώρου της κάθε πρωτεύουσας που γίνονται οι αγώνες. Κάθε φορά οι Ολυμπιακοί Αγώνες αρχίζουν με παρέλαση που τιμητικά οδηγεί η αθλητική ελληνική ομάδα.

Μακρά, επίπονη, σκληρή και πολλές φορές γεμάτη ακάριστα περιστατικά στάθηκε η πορεία των Διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων στο πέρασμα της ιστορίας τους ως σήμερα. Πέρασαν και ώρες μεγάλου κινδύνου. Η ιδέα όμως έγινε παγκόσμια και η αντοχή της δοκιμάστηκε. Σήμερα δοκιμάζεται ίσως περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Υπάρχουν όμως οι πιστοί και αφοσιωμένοι ιδεολόγοι, οι συνεχιστές του έργου και των ιδεών του Coubertin. Η πορεία συνεχίζεται με δυσχέρειες, το ολυμπιακό πνεύμα δοκιμάζεται, γιατί πολλοί και διάφοροι παράγοντες παρεισέφρυσαν,

σε σημείο που να έχει χάσει μεγάλο μέρος από τις διακηρύξεις των πρώτων διοργανωτών του. Η αξιοποίησή του στις μέρες μας έγινε με στόχους ξένους προς την ιδέα του αθλητισμού και την έννοια της αφιλόκερδης και τίμιας νίκης. Η αναβίωση του έγινε κάτω από τους καλύτερους οiwονούς, η επιβίωσή του όμως κατάντησε σχεδόν προβληματική.

Στο μήνυμά του προς τη νεότητα του κόσμου που είχε συγκεντρωθεί στο μεγάλο Στάδιο του Βερολίνου το 1936, έλεγε ο Coubertin: «Αθλητές, σεις, που με τα σπιβαρά σας χέρια θα φέρετε από την αρχαία Ολυμπία στο Βερολίνο τη συμβολική δάδα, θέλω να σας πω με ποιο πνεύμα σας παρακολουθεί η σκέψη μου και ποια σημασία δίνω στην προσπάθειά σας ... Ζητείστε για χάρη μου από τη νεολαία τη συγκεντρωμένη στο Βερολίνο να δεχτεί την κληρονομιά της εργασίας μου και να συμπληρώσει ό,τι εγώ άρχισα ... για να πραγματοποιηθεί τελικά η ένωση μεταξύ των μυών και της σκέψης των ανθρώπων για την πρόοδο και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια». Πόσο όμως έξω από την πραγματικότητα μιλούσε, η ίδια η Ολυμπιάδα στο Βερολίνο το απέδειξε.

2. ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ & ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

2.1

Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.)

Η ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων, έργο του βαρόνου de Coubertin, συνδέεται οργανικά και αναπόσπαστα με την σύσταση και λειτουργία ενός απαραίτητου διεθνούς οργανισμού, μιας ανώτατης αρχής, που βρίσκεται επικεφαλής της όλης ολυμπιακής κίνησης. Ο διεθνής αυτός οργανισμός, η ανώτατη αυτή αρχή, είναι η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (International Olympic Committee), όπως προέκυψε από το Αθλητικό Συνέδριο των Παρισίων, το 1894.

Η Δ.Ο.Ε. είναι, κατά την χαρακτηριστική έκφραση του Coubertin, «η θεμελίωση της Ολυμπιακής Ιδέας», η πλέον αποκλειστική λέσχη του κόσμου. Οργανισμός διεθνούς κύρους και ακτινοβολίας έχει τη διεύθυνση της Ολυμπιακής Κίνησης, τον έλεγχο των Ολυμπιακών και των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και τη φροντίδα της θέσπισης κανόνων και της τήρησης των κανόνων αυτών σε όλους τους τομείς. Για να ανταποκριθεί στην υψηλή αποστολή της, στο λεπτό και υπεύθυνο ρόλο της, η Δ.Ο.Ε. στηρίζεται στις Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές και στις Διεθνείς

Ομοσπονδίες που είναι οι στυλοβάτες της.

Κατά τη διοργάνωση των Ολυμπιακών και των Χειμερινών Αγώνων, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή μεταβιβάζει τις δικαιοδοσίες της σε μια επιτροπή, την Επιτροπή Οργάνωσης, όπως λέγεται, η οποία συνεργάζεται με την Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή της χώρας, στην οποία έχει ορισθεί να τελεστούν οι Αγώνες σε κάποια πόλη της. Η πόλη πρέπει να έχει υποβάλει υποψηφιότητα μέσα σε συγκεκριμένες προθεσμίες, καταθέτοντας σχετική αίτηση, που συνοδεύεται από πλήρη μελέτη της διοργάνωσης.

Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή απαρτίζεται σήμερα από 127 μέλη (στον αριθμό αυτόν εμπεριέχονται και δέκα εν ενεργεία αθλητές) και από είκοσι τιμητικά μέλη, τα οποία, σύμφωνα με τον κανονισμό, είναι πρεσβευτές της Ολυμπιακής Κίνησης στη χώρα τους, και παντού, αλλά δεν είναι αντιπρόσωποι της χώρας τους στους κόλπους της Διεθνούς Επιτροπής. Αυτό σημαίνει ότι τα μέλη της Επιτροπής πρέπει να είναι άνθρωποι ανεξάρτητοι από οικονομικές, πολιτικές και άλλες δεσμεύσεις και ότι δε δέχονται οδηγίες και συμβουλές ούτε από κυβερνήσεις, ούτε από οργανώσεις ή πρόσωπα. Τα μέλη της Δ.Ο.Ε. είναι, σύμφωνα με το καταστατικό, ιόβρια

και δεν αποχωρούν από τη θέση τους παρά μόνο με τη δική τους θέληση. Από ελληνικής πλευράς μέλη της Δ.Ο.Ε. είναι σήμερα οι Νίκος Φιλάρετος και Λάμπης Νικολάου. Τιμητικό μέλος της είναι επίσης και ο πρώην βασιλιάς της Ελλάδας Κωνσταντίνος Γλύξμπουργκ.

Τα μέλη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, οι «Θεματοφύλακες της Ολυμπιακής Ιδέας» πρέπει να συγκεντρώνουν ορισμένα προσόντα και αρετές:

Να είναι προσωπικότητες κόρους και αξίας, να έχουν γνώση των αθλημάτων και της ιστορίας τους, να διαθέτουν για τις υποχρεώσεις τους, ως μέλη της Δ.Ο.Ε., έναν ορισμένο ελεύθερο χρόνο κ.α.

Επικεφαλής της Δ.Ο.Ε. είναι ο πρόεδρος της, ο οποίος την εκπροσωπεί και την διοικεί. Πρώτος πρόεδρος της Επιτροπής υπήρξε, σύμφωνα με το καταστατικό που είχε συντάξει ο Coubertin, ο Δημήτριος Βικέλας (1894-1896). Το καταστατικό όριζε ότι η προεδρία δίδεται στη χώρα, στην οποία θα διεξαχθούν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες. Μετά τους αγώνες των Αθηνών, την προεδρία ανέλαβε ο ίδιος ο Coubertin. Και για να προετοιμάσει τους Δεύτερους Ολυμπιακούς Αγώνες των Παρισίων, αλλά, προ πάντων, γιατί θεωρούσε αναγκαίο να τεθεί ο ίδιος επικεφαλής της Διεθνούς Ολυμπιακής Κίνησης, σε αυτή την περίοδο. Στη θέση αυτή ο αναβιωτής των Ολυμπιακών Αγώνων παρέμεινε μέχρι το 1925 (1896-1925). Το 1925 ανέλαβε πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. ο Βέλγος Le Comte Herni de Baillet-Latour (1925-

1942). Ακολούθησαν ο Σουηδός J. Sigfrid Edström (1946-1952), ο Αμερικανός Avery Brundage (1952-1972) και ο Ιρλανδός Lord Killanin (1972-1980). Στην προεδρεία της Δ.Ο.Ε. μέχρι το καλοκαίρι του 2001 βρισκόταν ο ισπανός Juan Antonio Samaranch, Marqués de Samaranch, τον οποίο διαδέχτηκε ο βέλγος γιατρός, Jacques Rogge. Αυτός εξελέγη από τα μέλη της Δ.Ο.Ε. στις 16 Ιουλίου 2001. Έδρα της Δ.Ο.Ε. από το 1915 είναι η Λοζάννη της Ελβετίας, όπου στεγάζεται και το ολυμπιακό μουσείο.

2.2

Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία (Δ.Ο.Α.)

Στον ιερό χώρο της Ολυμπίας, όπου γεννήθηκαν και σφυρηλατήθηκαν τα Ολυμπιακά Ιδεώδη, ιδρύθηκε το 1961 –με πρωτοβουλία της Ελληνικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων και με την συγκατάθεση της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής– η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, το πνευματικό κέντρο της παγκόσμιας Ολυμπιακής Κίνησης. Η ίδρυση της Ακαδημίας ανταποκρινόταν στην επιτακτική ανάγκη ύπαρξης και λειτουργίας ενός πνευματικού κέντρου διεθνούς κύρους και ακτινοβολίας με σκοπό να συμβάλλει στη διατήρηση και τη διάδοση του Ολυμπιακού Πνεύματος και των αρχών της Ολυμπιακής Κίνησης.

Πρωτεργάτης, ιδρυτής και πρώτος πρόεδρος της Ακαδημίας υπήρξε ο Ι. Κετσές, τον οποίο μετά το θάνατό του δια-

δέχθηκε στην προεδρία ο Πρίγκιπας Γεώργιος του Ανοβέρου μέχρι το έτος 1969. Σήμερα χρέη προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας εκτελεί ο Νίκος Φιλάρετος, ο οποίος είναι και μέλος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Πνευματικό τέκνο της Ελλάδας και παράρτημα της Ελληνικής Επιτροπής Αγώνων, η Δ.Ο.Α. είναι παράλληλα και το πνευματικό κέντρο της Παγκόσμιας Ολυμπιακής Κίνησης, που βρίσκεται υπό την προστασία της Ανώτατης Αθλητικής Αρχής, της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής.

Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία είναι ο φρουρός της Ολυμπιακής Ιδέας, του ιδανικού με το έξοχο και πυκνό περιεχόμενό. Στο υψηλό αυτό ιδανικό, όπως είναι γνωστό, οι αρχαίοι Έλληνες έκλεισαν τα αθάνατα ανθρωποσικά ιδεώδη, τα οποία προσφέρουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να αγωνίζεται καλώς, να παραδέχεται την αξία και την υπεροχή του άλλου, να αναπτύσσει το ήθος, τη φρόνηση, το θάρρος, την πρωτοβουλία, την αυτοκυριαρχία, να αγαπά και να υπερασπίζεται την ελευθερία, να διαμορφώνει, γενικά, την αγωγή της αρετής και να γίνεται «καλός καγαθός».

Η διαφύλαξη και η θεμελίωση με επιστημονική μέθοδο της Ολυμπιακής Ιδέας, η μελέτη της Ιστορίας της Ολυμπιακής Κίνησης και των κοινωνικών αρχών της, τα ιδανικά των διαφόρων εποχών και η αναζήτηση και εξεύρεση μιας ορθής λύσης για την σύγχρονη εποχή, ανάγονται στην αρμοδιότητα, στο έργο και στον κύκλο της ευθύνης της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας.

Η κυριότερη μορφή λειτουργίας της Ακαδημίας είναι η τακτική σύνοδος, που συγκαλείται στην έδρα της κάθε χρόνο με συμμετοχή αντιπροσώπων του διεθνούς αθλητισμού από πολλές χώρες και των πέντε ηπείρων στην Ολυμπία. Εκεί στον ιερό χώρο της Ολυμπίας σε ατμόσφαιρα αμοιβαίου σεβασμού, κατανόησης και ανεκτικότητας ανταλλάσσονται ιδέες, αναπτύσσονται απόψεις, αναλύονται προβλήματα, διαφωτίζονται διάφορες πλευρές τους, διαπιστώνονται δυσκολίες και εμπόδια, επισημαίνονται ελλείψεις και αδυναμίες, διατυπώνονται γνώμες και προτείνονται λύσεις.

Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία από τον χαρακτήρα και τη σαφή αποστολή της ως πνευματικό κέντρο δεν λαμβάνει αποφάσεις. Μελετά όλα τα θέματα, προβληματίζεται, διατυπώνει γνώμες και προτείνει λύσεις στην Ανώτατη Αθλητική Αρχή, τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, τη μόνη που έχει αρμοδιότητα να αποφασίζει.

2.3

Οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές

Κάθε χώρα που επιθυμεί τη συμμετοχή της στους Ολυμπιακούς Αγώνες πρέπει να διαθέτει Ολυμπιακή Επιτροπή, αναγνωρισμένη από τη Δ.Ο.Ε. Μετά το 1988 υπάρχουν συνολικά 199 τέτοιες επιτροπές.

Μια Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή αποτελείται από πέντε τουλάχιστον αθλητικές ομοσπονδίες, αναγνωρισμένες από τις

αντίστοιχες Διεθνείς Ομοσπονδίες. Κύριος σκοπός κάθε Εθνικής Επιτροπής είναι η διάδοση και η ανάπτυξη της ολυμπιακής κίνησης και του ερασιτεχνικού αθλητισμού. Σύμφωνα με τους κανονισμούς οι Εθνικές Επιτροπές είναι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, αδέσμευτοι από πολιτικές κινήσεις και εμπορικές επιχειρήσεις. Τα μέλη της πρέπει να είναι απολύτως ανεξάρτητα άτομα και να μην υποκύπτουν σε πολιτικές, θρησκευτικές ή οικονομικές πιέσεις.

Πρόεδρος της ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής είναι ο Λάμπης Νικολάου, ο οποίος ανήκει και στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, ενώ Γενικός Γραμματέας της έχει εκλεγεί ο Δημήτριος Διαθεσόπουλος.

2.4 Τα έπαθλα της Δ.Ο.Ε.

Για κάθε ολυμπιακό αγώνισμα προβλέπεται η απονομή τριών μεταλλίων: στον πρώτο νικητή απονέμεται χρυσό μετάλλιο (ασημένιο και επιχρυσωμένο με έξι γραμμάρια καθαρού χρυσού). Στον δεύτερο απονέμεται αργυρό μετάλλιο και στον τρίτο χάλκινο. Μετάλλια από σύμβαση χρυσό απονεμήθηκαν για τελευταία φορά το 1912. Για την τέταρτη, πέμπτη, έκτη, έβδομη και όγδοη θέση απονέμονται διπλώματα. Σε όλους τους αθλητές που πήραν μέρος στους αγώνες και σε όλους τους παράγοντες των αγώνων απονέμονται αναμνηστικά μετάλλια.

Η Δ.Ο.Ε. απονέμει και δύο έπαθλα μη

αγωνιστικά: το Ολυμπιακό Κύπελλο και το Μετάλλιο Ολυμπιακής Αξίας. Το πρώτο ιδρύθηκε το 1906 από τον βαρόνο de Coubertin και απονέμεται σε οργανισμούς ή ινστιτούτα για τη σημαντική συμβολή τους στη διάδοση της ολυμπιακής κίνησης. Το δεύτερο (χρυσό ή αργυρό) απονέμεται σε πρόσωπα που λάμπρυναν το ολυμπιακό ιδεώδες είτε με την εν γένει δραστηριότητά τους είτε με τη συμμετοχή τους στους Αγώνες. Το πρώτο χρυσό μετάλλιο απονεμήθηκε στον Avery Brundage (Έιβερν Μπράντεϊντζ), πρόεδρο της Δ.Ο.Ε. για ολόκληρη εικοσαετία. Μεταξύ των τιμηθέντων με αργυρό μετάλλιο είναι ο Jesse Owens (Τσέσε Όουενς), που το 1936 κέρδισε τέσσερα χρυσά μετάλλια. Τα χάλκινα Μετάλλια Ολυμπιακής Αξίας που απονέμονταν παλιότερα, καταργήθηκαν το 1981.

2.5 Οι Αγώνες & οι αγωνιζόμενοι

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες (θερινοί) τελούνται κάθε τέσσερα χρόνια. Δεν υπάρχει όριο ηλικίας για τη συμμετοχή αθλητών, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά για κάποιο συγκεκριμένο αγώνισμα από τη Διεθνή Ομοσπονδία του. Δεν ισχύουν επίσης φυλετικές, θρησκευτικές ή πολιτικές διακρίσεις. Οι Αγώνες διεξάγονται μεταξύ των αθλητών ως ατόμων και όχι μεταξύ των χωρών τους. Από το 1924 τελούνται ξεχωριστοί χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες τελούνται πα-

νηγυρικά κάθε Ολυμπιάδα ή περίοδο τεσσάρων διαδοχικών ετών. Η πρώτη Ολυμπιάδα της σύγχρονης εποχής τελέστηκε με λαμπρότητα το 1896. Οι επόμενες Ολυμπιάδες αριθμούνται διαδοχικά, έστω και αν δεν τελεστούν Ολυμπιακοί Αγώνες (όπως συνέβη το 1916, 1940 και το 1944).

Το 1988, η Δ.Ο.Ε. αποφάσισε να διαφοροποιήσει χρονικά τους θερινούς από τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες, ανά διετία, ξεκινώντας από το 1994. Έτσι οι χειμερινοί Αγώνες έγιναν κανονικά το 1992, το ίδιο έτος με τους θερινούς, και επακολούθησε η αλλαγή τους το 1994.

Η συμμετοχή ενός αθλητή στους Ολυμπιακούς Αγώνες γίνεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τις οποίες καθορίζουν με κανονισμούς οι διεθνείς ομοσπονδίες του αθλήματος και αποδέχεται η Δ.Ο.Ε. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια τάση απομάκρυνσης από την αυστηρή έννοια του ερασιτεχνισμού. Το 1971 η Δ.Ο.Ε. αποφάσισε να απαλείψει τον όρο «ερασιτέχνης» από την Ολυμπιακή Χάρτα, δεδομένου ότι οι αθλητές μπορούν να δέχονται κάποια αμοιβή για τον χρόνο που διαθέτουν στην προετοιμασία και τη συμμετοχή τους σε Αγώνες. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1998 επιτράπηκε η συμμετοχή επαγγελματιών αθλητών στο ποδόσφαιρο, το τένις το σκι, κ.λπ., μετά από συμφωνία ομοσπονδιών –Δ.Ο.Ε., ενώ το 1992 ακολούθησε η συμμετοχή επαγγελματιών αθλητών στην καλαθοσφαίριση.

Κατά τη διάρκεια των Αγώνων οι αθλητές, οι προπονητές και οι διάφορες αθλητικές αποστολές διαμένουν σε χώρο

που είναι ειδικά κατασκευασμένος και ονομάζεται Ολυμπιακό Χωριό. Ολυμπιακό Χωριό δημιουργήθηκε για πρώτη φορά στο Λος Άντζελες το 1932. Η Οργανωτική Επιτροπή σκέφτηκε να οργανώσει ένα «χωριό», στο οποίο θα έμεναν όλοι οι αθλητές και οι παράγοντες των Αγώνων. Από τότε τα Ολυμπιακά Χωριά οργανώνονται έτοιμα, ώστε να παρέχουν όλες τις απαραίτητες εξυπηρετήσεις στους κατοίκους τους. Διαθέτουν επίσης γρήγορες και άνετες προσβάσεις για τις μετακινήσεις αθλητών και παραγόντων από το Ολυμπιακό Χωριό προς το στάδιο και αντίστροφα.

2.6 Τελετές

Η Ολυμπιακή Σημαία

Στο στάδιο που τελούνται οι Αγώνες, καθώς και στους γύρω χώρους, κυματίζει ελεύθερα η Ολυμπιακή Σημαία μαζί με τις σημαίες των χωρών που μετέχουν στους Αγώνες. Η Ολυμπιακή Σημαία, που παρουσιάστηκε το 1914 από τον Pierre de Coubertin, είναι λευκή και στο κέντρο της φέρει πέντε συνδεδεμένους μεταξύ τους δακτυλίους – μπλε, κίτρινο, μαύρο, πράσινο και κόκκινο. Ο μπλε δακτύλιος είναι πλησιέστερος προς τον ιστό. Οι πέντε δακτύλιοι συμβολίζουν τις πέντε ηπείρους, ενωμένες μεταξύ τους με την ολυμπιακή κίνηση. Το ολυμπιακό ρητό είναι Citius – Altius – Fortius («Ταχύτερα – Ψηλότερα – Δυνατότερα»).

Η τελετή έναρξης

Ο τύπος της τελετής έναρξης καθορίζεται από την Δ.Ο.Ε. με κάθε λεπτομέρεια, από την στιγμή της εισόδου της Δ.Ο.Ε. και των αντιπροσωπειών στο στάδιο μέχρι το τέλος της. Η τελετή αρχίζει με τον εθνικό ύμνο της χώρας που φιλοξενεί τους Αγώνες και ακολουθεί παρέλαση των αθλητών. Η ελληνική ομάδα μπαίνει πάντοτε πρώτη στο στάδιο. Ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες κατ' αλφαβητική σειρά (σύμφωνα με τη γλώσσα της διοργανώτριας χώρας) και η παρέλαση κλείνει πάντοτε με την ομάδα της διοργανώτριας χώρας. Κάθε ομάδα κρατάει τη σημαία της χώρας της, καθώς και πινακίδα με το όνομά της.

Μετά την παρέλαση, ακολουθούν σύντομες προσφωνήσεις του προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής και του προέδρου της Δ.Ο.Ε. Η μπάντα παιανίζει κατόπιν τον Ολυμπιακό Ύμνο, ενώ γίνεται η έπαρση της Ολυμπιακής Σημαίας. Κατά την έπαρση αφήνονται να πετάξουν περιστέρια, τα οποία, συμβολικά, μεταφέρουν το μήνυμα της έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων σε όλο τον κόσμο.

Ο τελευταίος δρομέας που μεταφέρει την Ολυμπιακή Φλόγα (που έχει ανάψει στην Ολυμπία) μπαίνει στο στάδιο, κάνει το γύρο του σταδίου και ανεβαίνει στο βάθρο, όπου ανάβει το ολυμπιακό φως. Αυτό μένει αναμμένο μέρα – νύχτα σε όλη την διάρκεια των Αγώνων.

Τελετές απονομής

Τα μετάλλια απονέμονται κατά τους Αγώνες σε διάφορες θέσεις, συνήθως αμέ-

σως μετά τα επίσημα αποτελέσματα του κάθε αγώνισματος. Οι τρεις πρώτοι νικητές ανεβαίνουν στο βάθρο της απονομής. Ο πρώτος νικητής ανεβαίνει στη μέση, ψηλότερα από τους άλλους. Ο δεύτερος νικητής παίρνει θέση στα δεξιά του πρώτου, ενώ ο τρίτος στα αριστερά του. Τα μετάλλια, περασμένα σε καδένα ή σε κορδέλα, κρεμιούνται στο στήθος των νικητών από κάποιο μέλος της Δ.Ο.Ε. Αμέσως γίνεται η έπαρση των τριών σημαιών των κρατών των νικητών, ενώ η μπάντα παιανίζει τον εθνικό ύμνο της χώρας του πρώτου νικητή. Κατά το έθιμο οι θεατές σηκώνονται από τις θέσεις τους και στρέφουν έτσι, ώστε να ατενίζουν τις τρεις σημαίες.

Τελετή λήξης

Η τελετή λήξης γίνεται αμέσως μετά το τελευταίο αγώνισμα, που κατά κανόνα είναι ο Μαραθώνιος. Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Μελβούρνης (1956), η τελετή αυτή έχει πάρει πανηγυρικό χαρακτήρα, χωρίς αυστηρό τυπικό.

Η τελετή πάντως προβλέπει παρέλαση αθλητών (έξι από κάθε χώρα), οι οποίοι βαδίζουν σε ομάδες των 8 έως 10 ατόμων, ανεξαρτήτως εθνικότητας, για να τονιστούν οι φιλικόι δεσμοί που αναπτύσσονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. καλεί τα νιάτα όλου του κόσμου να προετοιμαστούν για την επόμενη Ολυμπιάδα, η Ολυμπιακή Φλόγα σβήνει, υποστέλλεται η Ολυμπιακή Σημαία, παιανίζεται ο Ολυμπιακός Ύμνος και οι Ολυμπιακοί Αγώνες τελειώνουν πανηγυρικά.

3. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

3.1

Οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες

Αθήνα
1896

Η Ελλάδα έτυχε της μεγάλης τιμής να διεξαχθούν οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες στην ιστορική πρωτεύουσα της.

Δεκατρείς χώρες με σύνολο 285 αθλητών (όλοι άνδρες) έδωσαν το παρόν: Αγγλία, Αυστραλία, Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Η.Π.Α., Ουγγαρία, Σουηδία, Χιλή. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν τα αγωνίσματα του κλασικού αθλητισμού, γυμναστική, κολύμβηση, ξιφασκία, ποδηλασία, σκοποβολή, τένις και κωπηλασία, η οποία όμως λόγω της κακοκαιρίας δεν έγινε. Η Οργανωτική Επιτροπή υιοθέτησε την ιδέα του Γάλλου λόγιου Μισέλ Μπρεάλ «δί' επανάληψιν του διασήμου εκείνου δρόμου, τον οποίον παλαιότερα εξετέλεσεν ο μαχητής του Μαραθώνος» και περιέλαβε στο πρόγραμμα το αγώνισμα του Μαραθώνιου Δρόμου.

Οι αγώνες άρχισαν στις 7 Απριλίου (25

Μαρτίου με το παλιό ημερολόγιο που ίσχυε τότε), στο Παναθηναϊκό στάδιο. Ημέρα ανοιξιάτικη και ο αττικός ουρανός καταγάλανος. Πλήθη κόσμου είχαν κατακλύσει νωρίς το Στάδιο, πολύ πριν από την έναρξη των αγώνων.

Στα 44 αγωνίσματα που περιελάμβανε το πρόγραμμα, κατέκτησαν πρώτες νίκες: οι Αμερικανοί αθλητές 11 (οι Αμερικανοί νίκησαν στα 9 από τα 12 αγωνίσματα στίβου), οι Έλληνες 10, οι Γερμανοί 7, οι Άγγλοι 5, οι Γάλλοι 5, οι Αυστριακοί και οι Ούγγροι από 2, οι Ελβετοί και οι Δανοί από 1. Συγκεκριμένα, οι Αμερικανοί κατέκτησαν όλες τις πρώτες θέσεις στα αγωνίσματα στίβου, οι Γερμανοί αναδείχτηκαν νικητές στη γυμναστική, οι Άγγλοι στο τένις, οι Ούγγροι και οι Αυστραλοί στην κολύμβηση, οι Γάλλοι στην ποδηλασία και ξιφασκία. Οι Έλληνες κατέκτησαν πρώτες νίκες στη σκοποβολή, ποδηλασία, ξιφασκία, στους κρίκους, στη σπάθη, στην αναρρίχηση επί κάλω και το σπουδαιότερο στον Μαραθώνιο Δρόμο. Στις δεύτερες θέσεις οι Έλληνες αθλητές σημείωσαν τις περισσότερες επιτυχίες, συγκεκριμένα 19, με δεύτερους τους Αμερικανούς που σημείωσαν 6. Συνολικά η χώρα μας επικράτησε σε αριθμό μεταλλίων κερδίζοντας συνολικά 47 μετάλλια (10 χρυσά, 19 αρ-

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ

A/A	ΕΤΟΣ	ΠΟΛΗ	ΧΩΡΑ
1.	1896	Αθήνα	Ελλάδα
2.	1900	Παρίσι	Γαλλία
3.	1904	Αγ. Λουδοβίκος	Η.Π.Α.
4.	1908	Λονδίνο	Αγγλία
5.	1912	Στοκχόλμη	Σουηδία
6.	1916	– * –	
7.	1920	Αμβέρσα	Βέλγιο
8.	1924	Παρίσι	Γαλλία
9.	1928	Άμστερνταμ	Ολλανδία
10.	1932	Λος Άντζελες	Η.Π.Α.
11.	1936	Βερολίνο	Γερμανία
12.	1940	– * –	
13.	1944	– * –	
14.	1948	Λονδίνο	Αγγλία
15.	1952	Ελσίνκι	Φιλανδία
16.	1956	Μελβούρνη	Αυστραλία
17.	1960	Ρώμη	Ιταλία
18.	1964	Τόκιο	Ιαπωνία
19.	1968	Πόλη του Μεξικού	Μεξικό
20.	1972	Μόναχο	Γερμανία
21.	1976	Μόντρεαλ	Καναδάς
22.	1980	Μόσχα	Ε.Σ.Σ.Δ.
23.	1984	Λος Άντζελες	Η.Π.Α.
24.	1988	Σεούλ	Ν. Κορέα
25.	1992	Βαρκελώνη	Ισπανία
26.	1996	Ατλάντα	Η.Π.Α.
27.	2000	Σίδνεϋ	Αυστραλία

* Δεν έγιναν οι Ολυμπιακοί Αγώνες λόγω των παγκοσμίων πολέμων.

Πίνακας 1.

Η 28η Ολυμπιάδα θα τελεστεί το 2004 στην Αθήνα.